

Poština plačana
v gotovini

Oddajna pošta
Domžale

Kres

KOČJANČIČ

Februar 2 1937

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik Joško Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje-Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Konec.)

Ostali so zavihali nosove.

»Komaj pet jih je brez denarja, ali naj radi njih vsi zamudimo prošenje?« je dejal nekdo.

»Moje ga pa niso našli, podleži,« se je pobahal Boele, »roko bi mi morali odsekati. Svoj denar nosim vedno pod pazduho, hahaha!«

»Dobra misel,« je zamrmral Krauwel. »Fantje, poslušajte! Radi petih ne moremo ostati tu in ne oklevajmo več!« Vzel je svoj klobuk in ga nastavil po vrsti vsakemu izmed fantov. Od vseh strani so padali vanj novci in srebrnjaki in v trenutku je bilo dovolj denarja, da so mogli okradene bogato oškodovati.

»Halo,« je zaklical Krauwel. »Le sem, tovariši!« Vsakemu je odštel petino nabranega denarja. »Sedaj se bomo še enkrat najedli gospodarjevega kruha, potem bo konec za letos! Ljudje, lotimo se!«

Do sitega so se najedli mesa in se okrepčali, kolikor so mogli. Vsak je spravil v svoj nahrbtnik dva kosa kruha in presušene slanine, da bo imel za pot.

Potem je vsa truma odšla s pristave. Nekateri so glasno preklinjali in s stisnjenimi pestmi žugali proti kmetovi hiši, ki je skrivala tatove. Ostali pa niso mislili več na to; glasno so prepevali, saj so končali svoje delo in sedaj se vračajo domov.

Ko so hodili mimo požetega polja, so zaničljivo skomigali z rame, pregledovali opravljeno delo — ogromne kopicе žita — in vihteli srpe, ki so jim viseli na hrbtih ob težkih culah.

Hodili so po glavni cesti, že daleč od pristave. Gruče prijateljev so se pomikale naprej, glasno in veselo so govorili o hudi vročini, pa spet o vsem, kar so želeli kmalu videti.

Wies je hodil zadnji in se je žalostno oziral na pristavo. Čeprav si je želel, da bi bil že skoraj doma, je dobro čutil, da je tu nekaj zapustil, po čemer bo pogosto hrepenel in na kar bo kasneje še veliko mislil.

Sedaj, ko je moral oditi, so ga privlačevala mogočna in širna polja in še enkrat je moral pomisliti na daljno cervkico in pokopališče, kjer pod lipo počiva Rick, dočim se vsi ostali vračajo, ne da bi kdo pomislil

nanj. Da, tudi Rick bi moral biti sedaj z njimi, ko se vsi veselijo vračajo domov... toda sonce... in krsta, ki je stala na vozu sredi lestev... In Aga, o, Aga, ki gotovo še sedi pod leskovim grmom in se čudi srebrnemu denarju v svojem naročju in misli na fanta, ki ga ji je nasul.

»Nikoli več je ne bom videl,« je pomislil.

Zanjci pa so hodili noč in dan, naprej in naprej, čeprav so bili izmučeni in zdelani. Sonce in delo sta jim osušila ude in ožgala kožo, da so bili podobni trumi beračev, ki so jih spodili iz sončne dežele, da se sedaj potepajo po goli, sivi cesti. Vsi so hrepeneli po istem; hodili so z iztegnjenimi vratovi in vlačili za seboj noge. V sklepah so čutili vso težo opravljenega dela in težo pričakovanja novih naporov na tej dolgi poti, preden bodo končno prišli do zaželjenega kraja, kjer se bodo spočili.

Sonce jim ni prizadejalo nobenih težav več; sproščeni in veseli so bili; sedaj ko so bile njihove roke proste bremena, so mogli svobodno mahati z njimi, nosili so le svoje orodje, ki jim je mirno viselo preko ramen. Treba jim je bilo le premikati noge in objemati sivo cesto.

Zopet so prišli v veliko mesto. To jim je dalo novega poguma in jih je navdušilo. Počasni so hodili po ulicah in z očmi požirali lepoto, ki je bila razstavljena na prodaj po izložbah.

Kretse je stal pred stojnico ter ogledoval in tehtal rdečo koralno ovratnico, ki jo je moral kupiti za svojo Karolinco. Tudi drugi so izbirali in barantali pred stojnicami in vsak je kupil, kar ga je veselilo: mačka v vršči, steklene bisere, igrače za otroke, ruto za ženo in odpuške za dekleta. Vse so skrbno spravili k oblekam in orodju v modropisane cule in jih spet previdno obesili čez rame.

Od tu je vodila glavna cesta naravnost v domačo vas. Od vseh strani, po drugih, stranskih potih so prihajale nove gručice koscev, ki so se vračali z dela iz bolj vzhodnih ali zapadnih krajev. Tako je iz majhnega tropa zrasla velika, mogočna četa in tako so se kratkočasili s prijateljskim pomenkovanjem na skupni poti. Po dolgem času neprestane hoje jim je okolica postala spet znana; poznali so vsak zvonik, ki se je prikazal izza drevja ali pa

zrasel kje daleč iz ravnine in naštevali so vasi po imenu.

Dobri, sivi, prijetni zvoniki so stali še vedno na istem mestu in so čakali nanje vedno enaki po videzu in bistvu. Bili so potnikom kažipot in priče, znanilci nesnice, vidno telo njihove domovine; da, to je njihova zemlja, po kateri hodijo sedaj, stara zemlja s svojim sivim ozračjem, kjer vse dni le dežuje, da se megla vali po ozarrah za vasjo in kjer se tako zgodaj zmrača na večer.

Sedaj že poznajo ljudi, tu in vzdolž cele ceste, — prijazno jim odzdravljajo in računajo, kako daleč je še do doma, sedaj po minulih dneh potovanja.

Čim bolj so se bližali domačemu kraju, tem lažje jim je bilo pri srcu, spet so zapeli stare pesmice. Tudi Wies je pritegnil z njimi, vendar ga je mučilo breme, žalostna novica, ki jo bo moral doma povedati.

»Tu je mlin! Senik tega in tega kmeta!« Tako je zakričal ta ali oni. »Ali se še spominjate, kako smo hodili tod mimo prošle po mladi?«

Tu so polja še bleščala v bujnem poletnem zelenju, vsa omejena z visokim drevjem — stari topoli.

Na tej ali oni strani ceste so zagledali in spoznali znanca na polju, ki so šele sedaj v topli jeseni želi svoje otepe žita.

Na vsakem križpotju se je odtrgal del žanjcev in zavil proti svoji vasi ali v svojo hišo. Tako je četa polagoma kopnela, dokler niso končno ostali skupaj le še stari tovariši.

Razlegel se je zmagoslavni klic: »Glej, tam je naš zvonik!«

Stara, kamenita zgradba je stala taka, kot so jo zapustili, z jabolkom in ostro konico na vrhu in s hišami naokoli, ki so se, skrite kot rečni ljudje, drenjale druga ob drugi okoli zvonika. Zvonik! Na vrhu je bil že zasejen mlaj za prošenje.

Kot blisk se je razvedela novica: »Zanjci se vračajo!« Žene so radovedne prišle na hišne prage, da bi jih videle; tekle so nasproti, da bi našle moža, brata ali znanca in ga pozdravile.

Toda fantje so se že razdelili po gostilnah in sedeli pri »Veseli kromarici«, pri »Kukavici«, »Šestici« in povsod drugod.

Pivo! Pivo! Pivo! Hoteli so piva, da bi teklo od miz! Tam gori v plamteči, ognjeni zemlji so se jim skrčila in zgubala pljuča, ker so

Fantje Mariji

Za svečnico 1937: Lojze Jože Žabkar

- Prvi: Zbrali smo se in hočemo skupno Mater slaviti.
Vsi, ki smo mladi in dosti v nas je življenja.*
- Drugi: Vsi, ki še nismo utrujeni v času moderne zablode.
Vsi, ki še ljubimo Mater in verujemo v Sina.*
- Vsi: Vsi, ki nam blizu je radost in daleč od nas bolečina.*
- Prvi: Fantje iz mest in dežele, iz polja, iz jam in tovarne!
Delavci, kruha in sonca potrebni, že trudni od dela!*
- Drugi: Vsi smo se zbrali pred Materjo svojo nebeško.
Toplo pri njej je in z njo nam življenje ni težko.*
- Vsi: Dvigamo roke in kličemo: Mati, velika Žena!
Kot ti ni mogočna med ženami žena nobena.
Ti si besednica naša vsak dan pri Sinu, Očetu.
Ti luč si, ki sveti v temi blodečemu svetu!*
- Prvi: Mati ljubezni zaveza je naše bogate mladosti.
Priča vseh sklepov, ki v dušah krepki zorijo,
Priča vseh žrtev, ki fanta srce jih prenaša.
Marija nam pot je, v temi vodnica je naša.*
- Drugi: Vsi hočemo milosti polno Devico slediti!
Vsi hočemo k smotru, svobodi in miru hoditi.*
- Vsi: Vsa je zlaganost modernega časa omama strupena.
Svet v naveličanost prazno vsak dan se pogreza.
Duša zaman se bori v mesenosti, časa prevari.
Ona edina rešiti jo more — brezmadežna Žena.*
- Prvi: Brezmadežna Žena, najlepša, mogočna in sveta!*
- Drugi: Ona je kači glavo strupeno z noge zlomila.
Ko zlobna, prokleta, se nog je nedolžnih ovila.*
- Vsi: Ona bo laž in hinavstvo v boju našem zlomila.
Marija bo ranjence, bolne, slabotne smrti rešila.*
- Prvi: Pojmo ji pesem, Materi sveti, pesem mladosti!*
- Drugi: Pojmo ji pesem, Devici prečisti, vzoru svetosti!*
- Vsi: Zmage ji pesem zapojmo, mladina, na glas!
Marija, sklenjena vrsta, usmili, kraljica, se nas!
Zmagala moč je pekla,
Zmagala moč bo sveta.
Zmagala vse bo brezmadežna Žena.
Kot ona ni močna žena nobena.*

- Prvi: *Mladi smi fantje, polni moči in poleta!
V boj za Marijo in vero in svetost družine,
Svoje hiše duhovniku-Jezusu vdano odprimo.
Vere in naroda svetost, sveto v srcu hranimo!*
- Drugi: *Čistosti varuhi, zvesti postavi bodimo!
Vsi se za narod pogumno in zvesto borimo.*
- Vsi: *Mi vemo, da služimo Ženi najlepši — Devici. — — —
Mi vemo, da častno služiti je Materi sveti,
Več kakor slava in nizkost sveta je za večno živeti!*
- Prvi: *Mi vemo in védenje naše je sveto.*
- Drugi: *Mi vemo in varani nismo nikoli!*
- Vsi: *Mi vemo, da častno je Ženi najlepši služiti.*
- Prvi: *Zato naj obljuba nas mladih Mariji zori,
Mi z njo smo klicarji bodočnosti!*
- Drugi: *Ob njej smo kot stebri jekleni, močni.*
- Vsi: *Marija je temelj božje sedanjosti.*
- Prvi: *Pot nas v življenje skrivnostno pelja.
Stopamo krepko in nihče korakov ne moti.*
- Drugi: *Bog gre pred nami, kot nekda j v puščavi.
Kdo nam zastavil bo pot?*
- Prvi: *Kdo milost zabranil?*
- Drugi: *Kdo upanje, vero, ljubezen nam ranil?*
- Vsi: *Vsakega mi bomo junaki zlomili.
Vsakega mi bomo mladci prerastli.
Nihče svobode nam kratil ne bo.
Mi svoje branili do zadnjega bomo.
Kristus je kralj naš in močni branitelj.
Kristus naš kralj je in vere edini učitelj.
Kristus naš kralj je in zvesti voditelj.*
- Prvi: *Kristusu kralju naše družine darujmo.*
- Drugi: *Kristusu kralju zvesti bodimo v molitvi.*
- Prvi: *Kristusu kralju čistost svojo hranimo.*
- Vsi: *Z Marijo za Kristusa kralja vsi se borimo.*
- Prvi: *Težka bo borba in težko dobiti bo zmago.
Svet je prevaran, hudoben in tuj je ljubezni.
Sovrag je srdit in strupa povsod je nasipal.
V kri je zapisal prevarani svoje sovraštvo.*
- Drugi: *Z njo, ki je Žena na nebu mogočna,
Z njo bomo zmagali močni in verni.
Ne bojte se, jaz že pred vami svet sem premagal,
Kličé nam Kristus, naš veliki kralj veličastva.
Vsi, ki na Petrovo skalo bodo trdnjavo gradili,
Zmago nad svetom in peklom z mano bodo slavili.
Zgradil na skalo sem cerkev visoko od tal do neba.
In čuval jo bom in vodil od konca do konca sveta.*
- Vsi: *Močnost zajemali bomo iz Njega — Boga,
Ki je v Hostiji sveti na naših oltarjih doma!
K njemu vsi mladi po močnosti sveti v Kruhu,
Vsak dan v novem hotenju hitimo
In njega, neskončno ljubezen, ponižno molimo.*

*Prvi: Fantje iz mest in dežele, iz polja, iz jam in tovarne,
Delavci vsi, ki ste trudni in lačni od težnosti časa,
Vsi, ki se sklanjamo znova pod težo razmere,
Vsi smo se zbrali, da Mater najlepšo častimo,
Tu pred Marijo Kristusu Kralju sveto obljubimo.*

Drugi: Da v Bogu nov hočemo rod mi mladi graditi!

Prvi: Hočemo zvesti sejalec v zemljo vsejati bogato.

Drugi: Apostoli jasnih načel mi hočemo biti!

Prvi: Verno kot nekdanj spet k Bogu moliti!

Drugi: Da seme, ki v rokah je naših nabralo se zlato,

Prvi: Da k Materi dobri hočemo padle in slepe voditi.

Drugi: Do reda pravega mi hočemo priti!

Prvi: Za Kristusom kraljem z Marijo hoditi!

Vsi: (močno in poudarjeno):

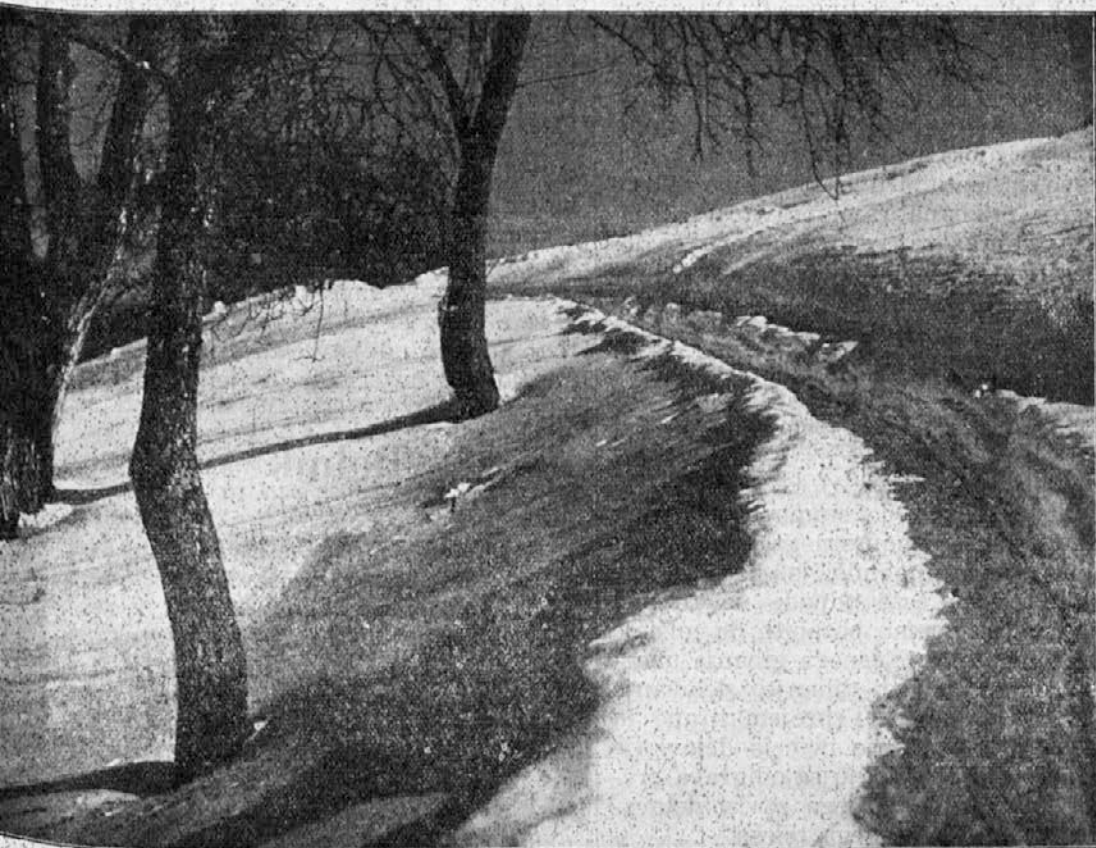
V ljubezni vsem sestre in bratje mi hočemo biti!

Padle in slepe k Mariji nazaj spet voditi.

Apostoli jasnih načel mi hočemo biti!

Do reda, pravice in božje resnice hočemo priti.

Za Kristusom kraljem z Marijo hoditi.

Pokrajina v zimskem soncu.

Fant, vzgoji svoje telo!

Dr. Ivo Pirc, direktor Higienškega zavoda v Ljubljani

V miselnosti današnje dobe, zlasti med izobraženci, je problem telesne vzgoje nekje ob strani, nerešen ali kvečjemu na pol. Starejši med nami žive še vedno v dvomih in naštevajo svoje pomisleke proti nečemu, česar sami niso doživeli, niti preskusili, torej iz predsodkov. Mladina pa, sproščena bolj kot kdaj prej, vidi in stremi le po aktivnih dnevnih zahtevah, mnogokrat celo po takih, ki jih njen razum ne doume, toda jih žele čustva. In vendar je nemogoče, da bi se mogla razviti nova življenjska oblika, nov vzgojni red drugače, kakor iz sodelovanja in soglasja starih in mladih.

Smoter nove vzgoje mora biti razvitek zdravega, zmóžnega in skladnega človeka, tisti razvitek cele človekove osebnosti, ki ovija telo in duha s skupno vezjo. To bo dosegljivo, če se bo odločil moderni človek, živč le v smeri umske izobrazbe, skleniti prijateljstvo s svojim lastnim telesom, če bo telesni vzgoji priznana ravnopravnost z umskim izobraževanjem. Če hočemo to doseči, si moramo prizadevati, da bo prodrlo v slehernega človeka, zlasti v mladino, spoznanje o pomenu telesa za človekov razvoj in tudi za njegovo duševno življenje. Kako pravilno je primerjal Platon telo in duha z dvema konjema, ki sta vprežena v voz in ki ju moramo voditi le v isto smer!

Človeško telo je skupnost številnih organov in razncvrstnega tkiva. Med njimi prevladuje mišičje, kajti 43 do 50% telesne teže odpade na telesna gibalna. Ne smemo pozabiti, da mišičje ne oskrbuje le telesnega gibanja, marveč omogoča tudi dihanje, delovanje srca, krvni obtok, sprejem hrane in prebavo, govorjenje in celo delovanje naših čutil! V mišičju se odigrava presnavljanje, ki od njega zavisi delovanje in napredek vsega telesa.

Vzlic temu pomembnemu znanstvenemu dognanju življenjsko važnih

funkcij mišičja pa vlada v svetu še vedno naziranje, da imata telovadba in šport le namen povečanja in okrepitve kostnih mišic, pozablja pa na vpliv na presnavljanje, na delo srca, pljuč in živčevja, ki se pojavlja v zvezi razvijanja mišičevja. Podcenjuje se tudi vpliv telesnih vaj na našo duševnost, na duševno svežost in zmóžnost, na okrepitev naše volje in odločnosti in z vsem tem na razvitek vse naše osebnosti.

Končno nas mora vendarle ovladati spoznanje, da imamo v telesnih vajah dragoceno in močno sredstvo za vplivanje na celotno našo telesno skupnost.

Mladina! Tvoje telo danes ni vredno visokega razvoja tvojega razuma in duha. Tvoj duh stremi k popolnosti, tvoje življenje sledi to stremljenje, tvoje telo pa zaostaja, zanemarjaš ga, ne brigaš se zanj, ne daješ mu prilike, da bi dohitelo tvojega duha. Zapomni si dobro, da tudi lilija usahne v počenem loncu.

Fant! Odloči se, da boš odslej skrbel za vzgojo svojega telesa enako, kakor skrbiš za svojo umsko izobrazbo. Združi se s tovariši enakih misli, izberite si tisto telesno udejstvovanje, ki je vašemu poklicu in vašemu življenju najprimernejše.

Bolnik

Ben Jožef

*Obraz upada, ves je bled
in na očeh mu dvajset let
motnó, mótnó miglja,
oj dvajset mladih let!*

*Zastaja dih, oči zapira,
počasi mu telo odmira,
a dolgo je še do večera ...*

*

*Soba je tiha kot prazen večer;
nad posteljo plava božji mir —
ožarja obraz, ves tih, ves bled,
iz njega gleda le dvajset let.*

Prižgimo sveče...

Janez Tominec

*Prižgimo sveče, pojdimo iskat belih dni,
ki so v večerni zarji utonili,
ko smo odvrgli zadnje piščali,
ko smo otroci med seboj čebljali;
in verjeli v bajke in skrivnost noči.*

*Prižgimo sveče, posvetimo, kako je v nas,
Še sveti tista lučka v mladosti prižgana?
Kako je z oltarjem otroških sanj,
ali še vpletamo venec molitve vanj
in ni še vera v Boga otrovana?*

*Prižgimo sveče, pojdimo iskat tistih nad,
ki so gorela nam v srcih tedaj,
ko so nam rože še v poljih dehtele,
ko so nam ptičke o mladosti pele
in smo šli kakor kralji preko livad...*

*Prižgimo sveče, sklonimo ponižno svoje dlani,
prisluhnimo, kaj se v templju godi:
Marija nam bo Jezuščka dala,
za nas ga bo darovala,
da bomo ostali večno mladi!*

O Kominterni

Napisal Vitko M. — Konec

Delo med mladino

»IMPREKOR«, glasilo »Kominterne«, piše meseca januarja 1925 sledeče: »Od tega, kako bo vzgojena mladina, zavisi bodočnost komunizma!« Zinovjev pa je rekel: »Mladina je najvažnejši činitelj, ki bo odločil o sovjetski svetovni revoluciji!«

Zato je »Kominternina« osnovala posebno internacionalo za mladino, ki jo je nazvala z imenom »Komunističeski sojus mladjoji« ali krajše »KOMSO-MOL«. Ta internacionala je pa gotovo najstrašnejše orožje, ki ga ima v svojih rokah »Kominternina«. Namen te internacionala je, na vsak mogoč način širiti med mladino komunistično moralo. Tudi pri nas je bilo že več takih poskusov. Najbolj znana je knjiga, ki je izšla v Zagrebu z naslovom »Srednješkolci govore«. Razen knjig izdajajo celo vrsto letakov, ki se kar nenadoma pojavijo sedaj tu, sedaj tam. Pri nas n. pr. na zagrebški ali pa ljubljanski gimnaziji ali pa na univerzi, kjer so takšni letaki kaj navadna »prikazen«. V Romuniji na primer izhaja tajni list »Mladi komunist«, ker je komunistična stranka prepovedana — enako v drugih državah in pokrajinah, kjer delovanje komunistov oblastveno ni dovoljeno.

Cilj »Komsomolcev« je, vzgojiti mladino, naraščaj novih idej, ki mrzi družabne in položajne razlike in »budalosti prosvitljenih narodov« in izrabiti zanos in navdušenje mladih v komunistično propagando.

Misli, gesla in ideje, ki jih širijo med mladino »Komsomolci« so strašne. Izpovedujejo takšna načela, da se mora zgroziti vsak človek, ki ima v sebi vsaj nekaj zdravega poštenja. Sam Ljening je rekel: »Vse, kar koristi komunistični stranki, je mračno! Biblija pravi »Ne krađi!«, a ti se moraš držati tega ukaza, ki ti ga daje sodrug Ljening!« — Gospa Zinovjeva pravi: »Ljubezen do staršev je škodljiva in dete, ki je vzgojeno doma, je protisocialno. Družino je treba nadomestiti s komun. stranko, da uničimo škodljivo ljubezen do staršev, ker vzgaja ta ljubezen iz dece sebičneže!« Lunačarski, komisar za prosveto, pa pravi: »Doli z ljubeznijo do bližnjega! Nam je potrebno sovražstvo!«

Gospodična Smidovič piše v »Pravdi« 24. III. 1925: »Vsak mladi komunist, dijak, delavec itd. je prepričan, da more in mora zadostiti svojim spolnim potrebostim. To načelo je nekaj, o čemer se sploh ne da razpravljati. Spolna vzdržljivost je buržujska sodba! — Vsaka komunistinja - dekle, na katero

se ozre oko teh mladeničev, se mora brezpogojno pokoriti, drugače bo obsojena za buržujko in je za njo nedostojno, da nosi komunistično ime!« Popolnoma je razumljivo, da komunisti najbolj izrabljajo in izkoriščajo razvojno dobo mladega človeka, ko je mladina za nove stvari najbolj dovzetna.

Omenil sem že komunistično knjižico »Srednješolci govore«. Važno je, da sedaj na tem mestu ugotovim, da tudi založniki in avtorji te knjižice propagirajo svobodno ljubezen in spolno svobodo. V prvih mesecih leta 1934. so tako imenovani »napredni« dijaki zahtevali v dijaškem domu v Zagrebu, da se ukinejo določbe hišnega reda, ki prepovedujejo vstop propadlim ženskam, kar jasno in zgovorno priča o močni agitaciji »Kominterne« in njene internacionale za mladino tudi v Jugoslaviji!

Posledice komunistične vzgoje

Morda se bo na vsa ta dosedanja izvajanja vprašal kdo, zakaj vsi ti trudi, zakaj vsi ti napor? Zakaj sploh vse to?

»Komintern« nam na to jasno odgovarja:

1. da rušijo meščansko, buržujsko vzgojo,
2. da napravijo neizkušeni mladini komunizem bolj privlačen,
3. da rušijo s tem vpliv družine, ki je bila vsaj do zadnjega časa komunistem protisocialna ustanova.

Posledice takšne vzgoje se najbolj jasno opažajo v Rusiji sami, kjer mladina že uživa tisto proslulo »rdečo svobodo«, ki jo imajo naši prijatelji komunizma tako radi na ustih in vam z njo na vsak korak postrežejo! Znana in zastarela udarnica!

Sledi naj samo nekaj primerov iz ruskih komunističnih časopisov, ki govore najbolj jasno in zgovorno!

Številka 252. »Izvestja« piše 26. 10. 1925: »Prisiljeni smo zapreti 20% šol. Nihče ne veruje, da se je mogoče v nji kaj naučiti, tako bedne in zaničevane so!« V isti številki pravi isti časopis:

»Naši učitelji in učiteljice se prostituira, ali pa se ubijajo. Drugi pobegnejo, in nemogoče nam jih je nadomestiti!«

Gospa Ljeninova piše: »Mi imamo sedem milijonov zapuščene dece, kakor je to službeno ugotovljeno. V naših zavetiščih jih pa ni več, kakor 80 tisoč. Koliko drugih se potepa po Rusiji? (V »Pravdi« 41. številka.)

Boljševiški list »Psihijatrija i Neurologija« je zapisal: »Zločinstvo je med mladino desetkrat večje, kakor pred vojno!«

Ali naj k temu dodajamo še razlage? Ni jih treba, kajti iz navedenega je jasno in lepo razvidno, kaj se godi v Rusiji sami, kakšen »raj« pripravlja tudi nam »Komintern«!

Družina v boljševiški državi

Le o družinskem življenju še nekaj! V mesecu avgustu 1936. leta je ruska sovjetska vlada uredila s posebnim odlokom družinsko življenje v Sovjetski Rusiji in na veliko čudo zaščitila družino kot osnovno stanico človeške družbe. Ne glejmo na ta odlok morda kot na novo politiko ruske boljševiške vlade, posebno glede družinskega življenja, temveč pomislimo samo to: Rusija rabi 2 milijona vojakov, ki bodo v stalni vojni pripravljenosti, da branijo svoje voditelje-sodruge in »rdeče carstvo«. Tako nam bo ta odlok boljševiške vlade bolj razumljiv in ga bomo edino pravilno razumeli! Tako razrvano družinsko življenje, kakor je vladalo po Sovjetski Rusiji, ni moglo roditi ruskim mogočnikom dovolj mladih in predvsem zdravih in močnih ljudi za 2 milijonsko vojsko, ki jo nujno za notranjo in zunanjo varnost Sovjetska Rusija rabi! Torej je bila to življenjska potreba generalov Sovjetske Rusije in s tem komunizma!

Oblike komunističnih strank

Ugotovili smo v začetku, da je »Komintern« nekako vrhovno vodstvo vseh komunističnih strank po svetu. Sedaj si na kratko še oglejmo štiri glavne oblike komunistične stranke,

ker je važno, da se tudi z njimi spoznamo, da bomo bolje razumeli ustroj »Kominterne« same, njeno delo in delovni način.

Prva oblika komunistične stranke je oblika, kakor v Rusiji, kjer je stranka neomejen gospodar in lahko razvija svoje delovanje s polno paro.

Druga oblika stranke so stranke, ki so od oblasti priznane, ki svobodno ustanavljajo svoje organizacije, sklicujejo skupščine in shode in volijo svoje zastopnike. Takšno obliko strank imamo v: Angliji, Združenih državah, Španiji, na Nizozemskem, v Franciji, Kanadi, Belgiji in še po nekaterih drugih državah.

Tretja oblika komunistične stranke je oblika azijske ali bolj vzhodne stranke, kjer komunisti razvijajo največjo delavnost s pomočjo netenja sovražnosti proti evropskemu imperializmu. Ta oblika prevladuje predvsem v vzhodnih državah in nekaterih kolonijah.

In končno imamo četrto obliko komunistične stranke, to je takšna, kjer je zakonito delovanje komunistične stranke sploh zabranjeno od državnih oblasti. To je v: Jugoslaviji, Madžarski, Romuniji, Bolgarski, Portugalski, Italiji, Nemčiji, Grčiji in še po nekod.

Celica v delovnem sestavu

Osnovna stanica vsakemu komunističnemu gibanju, komunistični stranki — je celica. To je tisti sijajni delovni način, ki ga je s tako srečno roko izbrala »Kominternica« za svojo pomoč. Takšne celice so osnovane po naročilu »Kominterne« in njenih odsekov v posameznih tovarnah, delavnicah, rudnikih, kolodvorih, šolah, zavodih, često tudi v vojski in varnostnem aparatu. Gotovo je to najbolj prodoren, odporen in napadalni način organiziranja, ki ga komunisti uporabljajo predvsem tam, kjer je delovanje komunistične stranke oblastveno zabranjeno. Celični sistem dela je tako znan in tolikokrat že razložen, da ga tu ne bom obravnaval in o njem razpravljajal.

Nameni Kominterne

Vse, kar smo tu ugotovili, služi Ljeningovemu ukazu, ki je rekel: »Narodne pripravljajo revolucije, temveč narode je treba pripraviti za revolucijo!« To je beseda na pot »Kominterni« in njenim organom, nad katero stoji odbor trojice, ki ga imenuje končno odločujoča — Moskva.

Najnovejša navodila

Delovni način »Kominterne« se je na lanskoletnem zasedanju nekoliko spremenil, spremenil se je pred vsem način dela v posameznih državah. Pred vsem je bilo izdano navodilo, naj se komunisti v posameznih državah prilagodijo razmeram in potem rušijo. Izdana so bila tale navodila, ki so jih prejeli vsi odseki in stranke v posameznih državah ali pokrajinah:

1. Ustanovitev **enotne svetovne fronte proti fašizmu in kapitalizmu** in s tem povezana prekinitev medsebojne borbe med gibanji, ki so naperjena proti fašizmu.

2. Napadalno revolucioniranje ljudskih množic po vsem svetu z učinkovitimi gesli, ki morajo biti različna po državah (odsekih) in okolnostih, a imajo vsa za smoter revolucijo.

3. Sistematični pouk v sredstvih »močne roke«, to je v uporabljanju vsake vrste orožja. Pri tem je treba prevzeti od »kapitalističnih« vojnih priprav vse, kar bo koristno za revolucijo proletarskih mas.

4. Vsi komunistični odseki po vsem svetu morajo prenehati z dosedanjim delovnim načinom in morajo preiti na vsej fronti v napad. Kot najbolj učinkovito napadalno in bojno sredstvo je **politična stavka (!), ki naj se dosledno izvaja v velikih masah!***

* Naj za zgled, da naša država pri načrtnem delu Kominterne ni izvzeta, navedemo poročilo, ki ga je objavil ljubljanski »Slovenec« dne 4. novembra 1936 in ki se glasi:

Španska metoda za občinske volitve

Sobotni »Gorenjec« prinaša na prvi strani tole pismo, katero je pred volitvami prispel neki delavec v Stražišču pri Kranju:

Zraven tega so pa izdali takoj po kongresu 65 gesel, ki so razdeljena v dva dela. Prvi del teh gesel je namenjena sodrugom na »zunanjih frontah«, kakor imenujejo komuniste v drugih državah, drugi del pa je namenjen tistim komunistom, ki žive v Sovjetski Rusiji in torej uživajo dobrote in prednosti »rdečega raja na zemlji«.

Prvi del gesel poziva vse pristaše »Kominterne« in proletarce, naj vztrajajo na svojih položajih do konca. Posebno mnogo gesel je namenjenih kolonijam, pred vsem pa prav posebno veliko Abesiniji, ki je bila tedaj zapletena v borbe z Italijo, in Kitajski, ki je v stalnih sporih z Japonsko.

Med tem, ko je prvi del teh gesel in pozivov poln navdušenja in obljub in bodri borce k vztrajnemu delu in borbi, je drugi del, ki je namenjen komunistom v Rusiji, obupen klic k pomoči vseh proletarskih komunističnih slojev k delu in borbi za odstranitev nesporazumljenj v ruskih komunističnih vrstah samih. Ta gesla so en sam poziv k delu za uresničenje Stalinove petletke, ki naj Rusijo dvigne iz gmotnega in npravnega propada. »Dajte nam kruha!« prosjači eno izmed teh gesel. To

»Zdaj pa moramo z vami vred (namreč z delavci) gledati, da vržemo JRZ. Skličite vse delavce na skrivaj in še pred volitvami skrbite za to, da naredimo splošno stavko! Nobeden ne sme iti iz tovarne, vse zasesti, pobrati vse ključne, tudi od blagajne. Vse tako, kot zadnjič. Ne bojte se, da bo treba dolgo štrajkati! Takoj vas bodo morali izgnati ven in vsi delavci bodo naši. Vsi bodo proti JRZ, ker jih bodo morali izgnati. Zaenkrat nikar še ne govorite nič čez Boga in v cerkev vsaj en čas še hodite! Samo pripovedujte ljudem, da je vsega kriv Korošec in ban. Druge sedaj pustimo pri miru! Da bo pa štrajk gotovo še pred volitvami, skličite na skrivaj vse zaupne ljudi. Posebej pa naredite še en skriven shod in pokličite vse naše zaupnike.

Slišali smo, da hočete vse otroke iz šole, kadar bo krščanski nauk. Prosimo vas, da sedaj še ne storite tega! Ko bomo vrgli JRZ, bomo polagoma pometali vse farje. Ampak počasi, zelo počasi, pa gotovo. Jeftič bo že pokazal vsem farjem. Samo JRZ moramo prej pognati k vragu.

Stavka mora biti pred volitvami. Vse drugo pustite na miru, samo bana in Korošca obdelujte.«

se seveda čuje kaj drugače, kakor tista gesla, ki so jih poslali veljaki »Kominterne« sodrugom po vsem svetu. V prvem delu obljube — v drugem delu pa moledovanje in obupni kriki in prošnje!

Mnogo je bilo na zadnjem kongresu »Kominterne« tudi govora o katoliških organizacijah, pred vsem o katoliških delavskih organizacijah. Debata se je sukala okoli vprašanja, kako te katoliške organizacije podminirati s komunizmom in jih potem pridobiti za sebe! Nekateri delegati so predlagali večjo versko strpnost v Sovjetski Rusiji, da bodo z izgovorom, da komunisti sami že spoznavajo, da tu niso na pravi poti, lahko vtihotapili svoje prve »apostole« v naše vrste. Jasno se je na primer jugoslovanski delegat izrazil, da nacionalne organizacije ne kažejo več tiste velike odpornosti, kakor nekdanj; isto so povedali drugi delegati.

Najbolj pa je značilna izjava avstrijskega delegata, ki je dejal, da vodi iz Avstrije pot na Balkan, ki še čaka na »rdeči evangelij«.

Ali v resnici mi na Balkanu še čakamo na »rdeči evangelij«? Težko reči, kajne! Eno lahko povemo in smemo pribiti tudi v tej razpravi: mi katoličani vemo, da s komunizmom ni za nas nobene skupne poti, da se ne moremo in ne smemo vezati z nobenimi »socialisti«, temveč da je naša pot samo ena in to pot doslednega in borbenega katoličanstva, ki nam je tudi prvo orožje v borbi proti spletkam »Kominterne«. Pripravljeni smo na borbo, tudi drugačno borbo, kakor smo jo doslej morali sprejeti in bojevati, na dosledno in odkrito borbo! Samo karte nam pokažite vsi, vi »socialisti« in drugi iz najrazličnejših »strokovnih« organizacij in frakcij, tako odkrito nam jih pokažite, kakor smo jih pokazali mi vam in dobro bomo vedeli, kaj je med nami, kje gre naša in vaša pot!

V zadnjem času je »Kominternina« (in njene sekcije) prišla v zelo neprijeten položaj! V Evropo in svet je vrgla geslo »mirovnih front« in začela velike priprave za mirovni kongres vse mla-

dine v Ženevi. Na vseh koncih in krajih je donelo naštetu že tolikokrat obrabljenih šlagerjev o miru in »fronti miru«, da smo se lahko že naveličali vsega tega! V zadnjem času so se pa borci »za svetovni mir« nekoliko umirili! V Španiji je prav tista slavna »ljudska fronta«, ki je bila glavna pobornica za mir na svetu, začela borbo z orožjem v roki proti lastnim bratom Špancev. Vse sekcije »Kominterne«, ki so doslej bobnale po državah o »mirovnem kongresu« v Ženevi, so v hipu začele zbirati dinarčke za »sodruge« v Španiji in se začele navduševati za španske komuniste. Toda v zadnjem trenutku je prispelo naročilo »Bodite oprezni!« —, da ne boste prišli seveda v nasprotstva! Bobnati o mirovnem kongresu v Ženevi in o španski revoluciji na isti boben — to ne gre!

*

Videli smo v kratkih potezah delo in ustroj »Kominterne«, tiste proslule ustanove, ki naj svet pripravi in podminira, da ga Moskva lahko v slučaju potrebe v hipu požene v zrak. Nekoliko, kolikor je pač to bilo mogoče, sem skušal prikazati, kaj vse služi »rdečim evangelistom« pri širjenju »rdečega evangelija«.

H koncu naj samo še to zapišem: Širili so tudi pri nas že »rdeči evan-

gelij«, širijo ga in širili ga gotovo bodo še dalje! Mi katoličani smo v tisti dobi, ko so nacionalne organizacije podlegle druga za drugo, ko so se »rdeči apostoli« vsedali povsod, kamor je bilo le mogoče, morali molčati! Oblasti so tako zapovedovale! Morda, da je tu nekoliko vplivala tista sijajna zveza »Kominterne« s framasonsko ložo, resnica je, da smo v zelo važnih trenutkih morali molčati in se molče boriti, prepuščeni samim sebi! Nič nas ni oplašilo, tudi kaj hujšega nas ne bo oplašilo nikoli! Rečemo le, da bomo tudi odslej molčali in se zato bolj junaško in odločno borili, vsem tistim pa, ki so kjerkoli delali že načrte za »slovensko sovjetsko republiko« ali celo »zvezo jugoslovanskih sovjetskih republik«, pa povemo: Pot je mogoča le ena, a to pot branimo mi katoličani! Samo preko naših trupel boste šli! Toda, dokler nas ne boste pobili vseh, bomo tvorili zid, fronto »Kominterni« in Marksovemu nauku! Ni treba nam Slovencem Marksovega, Ljeningovega in Stalinovega evangelija — mi imamo boljšega, mnogo bolj preskušenegega — Kristusov nauk! V njem smo zgradili svojo fronto, fronto pravega krščanskega duha, krščanske ljubezni — v kateri zmagujemo in bomo končno tudi zmagali!

Kurentu za vezilo

Janez Tominec

Ne mislim čisto tako, kot sem zapisal v naslovu. Nikakor ne bom kadil temu čudnemu svetniku, ki gotovo ni prišel v pratiko brez protekcije. Eno pa je gotovo, da je zvit in prekanjen in namazan z vsemi mazi, razen z leskovim oljem; morda se je spoznal tudi s tem svetovnoznanim zdravilom, ko je bil še vajenec pri Kurentu Starejšem, sicer pa ime ni važno; če je pa Kurent tak tič, da je že v rani mladosti razprostrl svoje bedaste peruti in si na glavo poveznil kapo s tremi roglji, s katerimi se je skoraj gotovo v pratiko ujel, je pa priletel od drugod na naš planet; končno mu pa tudi lahko dovolimo izjemo in pripustimo, da je padel učen z neba. Kdaj se je to zgodilo, zgodovina ne poroča; da se je zgodilo, nam pričajo vsakoljetne spominske proslave:

Ljudje so glave izgubili
ter so oslovske naročili.
Potem so šli na karnevale,
kjer množice so že čakale.
Povsod je šlo od ust do ust:
Zdravstvuj, naš vodja, sveti pust!

Pa recite kakor hočete, jaz mislim, da človeštvo v vsakdanjih bridkih težavah ne misli na tega konkurenta narodnim voditeljem. V času normalne temperature misli na Hitlerja, Mussolinija, Stalina itd. itd. Ko se pa temperatura v božji narodi zniža, v človeški glavi pa zviša, da je tako razgreta možganska skorja, da se ne zaveda odlične službe, ki ji jo je odločil Stvarnik, temveč malomarno dopusti, da jo uklenejo v oslovsko glavo ali v glavo zastopnika tistega tulečega plemena, ki se najbolje počuti, kadar ni

okoli njega ničesar čistega; tedaj nastopi med ljudskim voditelji neolojalna konkurenca. Na čelu živalskega sveta se pojavi nov voditelj — »državljan Kurent« —. Ves spreved mu navdušeno vzklikla slava in na mnogaja leta! Državljan Kurent veličastno sedi na kozlu, se poredno ozira po svojih živalskih sodržavljanih. In kadar se zamaje od zadovoljstva, zadonijo kraguljčki:

Cink, cangel; cink, cangel,
nov čas na svetu vstaja.

Ker ne znajo ljudje ljubezni gojiti
se jo morajo zdaj od živali učiti!

Da je ponosen ta državljjan Kurent, o tem niti ne govorim. Zlasti takrat, ko mu vinski duh zmeša še trohico preostale pameti — saj trdijo neki učenjaki, da jo živali imajo — se zave svojega dostojanstva in se zavrti kakor veter s samico iz živalskega sveta in nazdravlja vsem, ki so dobre volje in taki želijo ostati. Blagor tebi, državljjan Kurent! Slava ljudskemu tribunu! Na svet, ki se koplje v skrbeh in gradi celo goro statistik, kako si bo uredil življenje v bodoče, je prisijalo sonce na ta znameniti torek. Ljudje so se sprostiti. Pričelo se je življenje kakor v

basnih. Spregovorili so oslički in kozlički, zameketala so jagnjeta; ustvarja se nova »internacionala«, pa ne mislite, da je to kominterna — ne, to je »nova svetovna ustanova ljubečih se ljudi iz živalskega sveta«. Da je ta družba zelo močna, nam priča dejstvo, kako globoko se je vsesal v kri čut enakosti in bratstva. Samo primer: Vsako društvo ima svoje odlikovance, sicer so bolj redki, ima jih pa le. Tako tudi Kurentova družba ni brez njih, toda ti niso odlikovani s srebrom, ne, živalski svet tega ne pozna. Ker ima zelo razvit čut skupnosti, zato odlikuje svoje zaslužne člane z mačkom. Kakšen je ta maček, gotovo že veste in ga vam ne bom opisoval; le toliko povem, da je brezbarven in težak kakor mōra.

Da, da! Hudomušen zna Kurent tudi biti. Ko se človek zave svoje človečnosti in začuti da ga v glavi nekaj tišči, se primē zanjo in spozna, da ima drugačno obliko kakor sicer, tedaj se Kurent oglasi:

Samo eden dan mi dano je življenje,
poslavljam se, pripravi se na post;
spreglej, da vse, kar delaš v moje proslavljenje,
je le močan ugriz v trdo kost!

Študent piše slovenskim fantom

Janez Tominec

(1. pismo)

Često, bodisi v počitnicah ali v šolskih dneh, me zaskeli beseda, ki mi udari na uho iz fantovske srede ali celo iz ust modrega možakarja, ki sklonjen nad pipo modruje s samim seboj, se ozre izza zapečka, češ, mladina, zdaj pa ti poslušaj, kako je bilo v starih časih. In očka znajo pripovedovati kot bi brali iz starih bukev: Kako so jemali faro, ker se jim je zdelo pametno, da imajo fajmoštra bolj pri rokah; o lakoti, ki je bila, ko so še petelinčkove hlačke nosili, ko so za hlebec kruha nljivo prodali. Pa še druge stvari so povedali. Stari očka vedo veliko povedati, kadar sede na zapečku in žulijo svoj vivček. Vsakdo jih rad posluša in še kako napeto; saj so stari očka podobni preroku iz davnine.

Tudi jaz rad poslušam starega vaškega možaka. In če le morem, se preinim prav blizu njega. Drugi sicer mrmrajo. Toda na glas ne reko ničesar. Stari modrijan pa kaj hitro opazi, da ga je nekdo skušal motiti. Namrgodi čelo, preneha z besedo in napol ugasse

oči mu zažare. Vendar mirno, nekoliko ironično pogleda in reče:

I seveda, študentu gre prvo mesto! In očka so mirno nadaljevali svojo pripoved. Ko so jo končali, so se nagnili k najbližjemu in mu pomenljivo rekli: I, veš kaj, Jože, se ti ne zdi, da taki-le fantalini mislijo, da so že gospodje, ko so si komaj nekoliko hlače obdrgnili v mestnih šolah? Jože, ki ima tudi študenta, mu je pritrtil in še dodal je: Poslušati se jim še ljubi, da bi pa nam kaj pametnega povedali, beži no, saj še govoriti znajo komaj po naše!

Tega pa stari očka niso hoteli. Stari so že bili in so vedeli, da vsak mošt enkrat vre, preden je za rabo.

Pripomnim pa, da sem bil tedaj že davno zunaj sobe in mi je te besede drugi povedal. Začutil sem krivico, toda maščevanja nisem prisegel. Le sklenil sem, da ne bom več molčal, ampak bom pokazal, da tudi študent zna kramljati z vami, preprosti fantje slovenski. Od Triglava do Gorjancev in še preko Karavank in Nanosa vas bom pozdravil, da boste vsi vedeli, da je

kmečki študent še slovenski fant, kakor ste vi. Bog živi vse slovenske fante!

Pa sem jo mahnil zadnjič s svojimi tovariši in gosp. profesorjem Filipom Trčeljem na Gorenjsko — saj Ljubogojna s Horjulom vred je dolgočasna, zlasti pozimi —, da bi si nekoliko ogledali, kako je v planinah. Ustavili smo se na Breznici in pozdravili vrle brezniške fante in dekleta, še celo na oder smo šli in zaigrali nekaj iz dijaškega življenja. In veste, kaj so rekli celo možakarji. Z glavo so kimali in zadovoljni so bili. Da, tako je prav; naj tudi nam pokažejo, kaj znajo. Slišal sem pa tudi grenko pripombo: Glejte, toliko študentov gre vedno mimo nas, še zmenijo se ne, razen kakšen »Dober dan«, ti še kdo želi.

In prav so imeli brezniški očetje. Ni zadosti, da gre človek mimo človeka s hladnim pozdravom. Ustavi se, popotni; pogovori se odkrito in spoznal boš,

da ljudje čakajo, da jim poveš kaj novega, koristnega ali šaljivega; pol za res, pol za smeh.

Spomnil sem se tistih turistov, ki jim noben vrh ni previsok, ki hrepenijo le po rekordih: deloma, da se zdijo sebi veliki ali tovarišem; deloma, da jim časopisi pojejo slavospeve; do tiste višine se pa še nismo povzpeli, da bi spoznali, kako blaga srca udarjajo v skromnih vasicah pod snežnimi gorami in se sklonili do preprostih kmečkih vrat, ki so na stežaj odprta lepi slovenski besedi.

In ko sem videl fante, kako so bili veseli in zadovoljni, ko smo skupaj zapeli, še cvetoča brezniška dekleta so pomagala, sem znova sklenil, da bom tudi drugim povedal, kako lepo je na deželi, zlasti med fanti v katoliških društvih.

Bog živi!

Velika pravda

Povest iz Hoste. Napisal Joža Vovk

(Nadaljevanje.)

Nekega popoldneva že proti večeru je Lovrenc vzel sekirico in šel k Lipnici, da bi za vodo nasekal nekaj prekel. Njegov svet je bil prav do vode, na drugi strani je pa ležal Posavčev travnik. Zemlja je bila rahla povsod, precej peščena in tako je Lipnica dostikrat sama poiskala nove poti. Prav v Bizjakov svet je zalezla, pustila na drugi strani prazno strugo in še nekaj sveta. Dosti vreden res ni bil tisti svet, zemlja je bila pa le — par mladih smrek je raslo in malo trave.

Takrat je pa Lovrenc zagledal, da na tistem svetu onstran vode pase Posavčev pastir. Pogrelo ga je in je na prste požvižgal čez vodo. Pastir je debelo gledal, pa se ni prestrašil, saj Lovrenca morebiti še poznal ni.

»Kdo ti je pa ukazal, da tu paseš?«

»Gospodar.«

»Kakšen gospodar? Jaz ti bom dal, takoj mi ženi proč, kamor hočeš,« je vpil čez vodo.

Bizjak je šel naprej, lezel v grmovju, tu pa tam odsekal prekljo in potem spet prišel do vode. Pastir na drugi strani je sedel na štoru, gledal čez vodo, krave so se pa pasle še vedno na istem mestu. Bizjak bi najrajši pobral kamen in ga zalučil čez vodo.

»Ti, smrkavec, kaj sem ti pa rekel? Bova že zaorala, ne boš mi ušel.«

In na vso Lovrenčevo jezo je pastir mirno sedel naprej, še smejal se mu je navihaneč. Saj so pastirji vsi navihani.

Tedaj pa je Bizjak privihal hlače in začel gaziti vodo. Za ježnjo so bili debeli kamni in brž je bil na drugi strani. Pa se pastir še ni zmenil zanj. Le kaj dedcu po glavi hodi, si je mislil, a preden se je dobro zavedel, je že dobil tako klofuto, da se je prevrnil s štora. Bizjak mu je vzel palico in sam pogнал krave naravnost na sredo Posavčevega travnika, na ono stran suhe struge. Pastir je stal, kremžil se je in ni vedel, kaj naj počne. Bizjak je prebrodil nazaj, pastir je pa domov gnal. Kaj pa je hotel? Če na travniku pase, je gospodar hud, če za vodo, ga Bizjak klofta.

Tisti večer je bil Bizjak ves nabrskan in siten. Nobena stvar mu ni bila všeč, še večerja ne. Tega vendar ne bo trpel, da bi tako po njegovem svetu pasli. Spet pa bi dvakrat ne rekel, da je Posavec res ukazal fantu, naj tam pase. Zvit je dovolj in toliko prekanjen, da se za svoje zna potegniti, besedo ima pa tako, da človek večasih ne ve, ali te pomiluje ali se norčuje iz tebe.

Pričakoval je Lovrenc in res se je zgodilo še tisti večer, da je Posavec pridrl v vas

zavoljo te stvari. V veži so večerjali, ko so se odprla vrata in je vstopil. Takoj je Lovrenc vedel, koliko je ura.

»Lovrenc, tako ne bo šlo.«

Brez ovinkov, brez obotavljanja je povedal, čemu je prišel. Lovrenc se ga tudi prestrašil ni. Čemu? Saj je stvar menda čisto jasna. Kdo bi dopustil kaj takega?

»Pa vendar ne boš ti mojemu pastirju ukazoval, kje naj pase in ga še klofтал povrhu?«

»Kakopak! Dokler bo po mojem pasel, mu bom živino vselej napodil.«

»Čigav pa je svet?«

»Moj!«

»Moj!«

Potem sta utihnili in Posavec se je tako pomilovalno posmešnil, da je Bizjaka razdražilo. No, še tega je bilo zdaj treba, še svet si bo povrhu lastil!

»Kje pa je voda tekla?«

»Jaz pa vprašam, kje zdaj teče?« je siknil Posavec.

Spet so molčali in Bizjak je odložil žlico. Kri mu je lezla v glavo, oči so mu rasle in se nemirno vrtele, stegnili je roke po mizi in se naslonil. Topo je zijal v Posavca, ki je stal tako uporno sredi veže, še tega ni pogledal, da bi kam sedel. Njegov smeh, stisnjen, na koncu ustnic viseč, je Bizjaka podžigal in bodel, da ni mogel več molčati.

»Kje pa je meja, za božjo voljo?«

»I, saj veš, Lipnica meja.«

»O, prelovito! To pa ni nikjer zapisano! Če je svet voda raztrgala, je zdaj menda še zmeraj moj!«

»Lipnica je mejala, kar pomnim in kar je stari oče pomnil, danes meja in bo še naprej.«

»Ne bo! Bomo mejnike postavili.«

»Lipnica je mejnik!«

Postala sta glasna, oba trdovratna in Franca je zaprla vrata, da bi na vasi kdo ne slišal. Saj je tako sumljivo, če se ob takem času sliši iz hiše vpitje in zvečer glas še vse bolj daleč seže. Pa tudi tega nihče ne želi, da bi ga pri takem ravsu in kavsu poslušala cela vas.

»Tam bom jaz pasel, pa naredi, kar hočeš.«

»Le ne izzivaj me preveč, saj bom tudi naredil!«

Tako se je končala, prav za prav šele začela zgodba o majhnem kosu sveta doli za Lipnico. Od tistega trenutka naprej je bil Bizjak ves drugačen, spet ga je prišlo nekaj podobnega kakor takrat, v dnevih ko je žaloval za rajno ženo, le da zdaj ni bila žalost, vendar pa neka zakrknjenost; hodil je okrog hiše pogreznjen nekam vase, tuhtal je brez prestanka in bil redkih besedi. Saj prav za prav to ni bilo nič tako čudnega. Pogrelo ga je, da ga kar tako na lepem hočejo spraviti ob kos zemlje in da je tisti, ki se je začel nositi nad njim, njegov sorodnik, svak, njegove sestre mož. Vse to je premišljeval Bizjak in še nekaj mu je prišlo vmes, da si ni dal miru. Posavcu je bil dolžan še lepe

denarje, če bi moral vse kar na roko naštet. Ni bila to majhna stvar in najhujše je bilo seveda to, da so bili zmenjeni, da bo počasi dajal, leto za letom, kar bo pač zmož, zdaj bi pa Posavca lahko kaj pičilo in bi nenadoma lahko zahteval, da mu vse gladko izplača. To mu je rojilo po glavi in vse drugače bi se bil zmenil z njim že tisti prvi večer, da ni ta stvar tako, kakor je. Kaj žena, zdaj so druge skrbi prišle, morebiti še hujše in težje. Samo enkrat se je zmotil. Takrat, ko se je Franca možila, bi par drvošcev posekal, pa bi bilo denarja na kupe, a ni bil toliko pameten, škoda se mu je zdelo smrek. Danes je pa les padel, nobene cene nima, kje bo pa nabral toliko denarja. Takrat je zamudil priložnost, danes bi bil lahko brez dolgov in še mlad les bi rasel, zdaj pa star odмира. Predober je včasih človek do samega sebe, pa žal spozna to šele, ko je že prepozno. Zdaj si Bizjak prav za prav ni vedel pomagati. Če tako naredi, ne bo prav, če drugače, gre lahko vse narobe. Tisti mali kos zemlje mu ni dal miru, pa si ga tudi sam ni privoščil.

Brž so seveda na vasi zvedeli, da sta si Bizjak in Posavec v laseh. Kako tudi ne, saj so komaj čakali, kdaj se bosta sporekla in mnogi so se čudili, da se nista že prej. Sva-ka sta in Posavec povrhu še človek, da malo takih, skoraj z vsemi sosedi sprt, jezljiv, nepustljiv in denaren tudi toliko, da se pravi ni preveč otepal in čudovito srečo je imel, da je vselej prodril. Pa tudi Bizjak je bil mož, ki se je le na svete čase smejal. Bodi tako ali tako, ljudje so videli, da bo ta stvar šla naprej, naprej in do konca, če bi morala tudi nazadnje drug drugega pojesti.

Tiste dni je tudi župnik, gospod Janez prišel na Češnjico. V vasi je bila namreč podružnica svetega Tomaža in nekajkrat na leto maša. In vselej se je gospod Janez oglašil pri Bizjaku, ki je bil ključar.

»Gospodinje nimaš, Lovrenc, gospodinje,« se je gospod Janez smejal, ko sta sedela za mizo.

»Saj jo imam. Franca je za tri gospodinje.«

»Že, že; pa drugače mislim. No, pa saj brez nje tudi opraviš.«

»S časom se bo že kaj spremenilo, zdaj ne pridem do tega, da bi tako daleč mislil, imam drugih skrbi preveč.«

»Skrbi, skrbi; hentaj, kdo jih pa nima? E, Lovrenc, preveč ti ni treba tožiti, lepo kmetitjo imaš, mlad si, kaj bo obupaval.«

»Ni tako rožnato, ne. Dolg imam, dolg so pa skrbi.«

»No, no; veš kaj sem mislil?« je začel župnik tiše. »Novo knjigo bi v cerkev napravili, ta je že ubožica, listi gredo narazen.«

»Lahko.«

»Tjale do semna. Sicer je pa še časa dovolj, misli malo na to.«

Gospod Janez je odhajal, s palico in v škornjih kakor vedno, majhen in z glavo po-

konci in mislil spet Bog ve kaj. Bil je na vso moč dober gospod, svoje farane je ljubil prav z očetovsko ljubeznijo, vendar je pa imel to napako, da je rad včasih, če se mu ni kaj prav zdelo, tudi s prižnice koga vščipnil. Trdih besedi pa ni bil in večini faranov je bil všeč.

Bizjak in gospod Janez sta si bila vedno dobra, saj je Bizjak imel cerkvene ključke in račune je podpisoval, vendar je pa gospodaril le gospod Janez sam, kar je on rekel, to je vselej držalo in Bizjak mu ni oporekal. Bo že tako prav, si je mislil.

Tistega dne je pastir gnal pod Meli in zvečer ga je gospodar vprašal, če je dosti paše. Da jo je, je rekel pastir, le v travnik krave nagajajo. In da ni sam pasel, na drugi strani vode je pasel tudi Posavec sam, je pravil.

Gospodar je stisnil zobe in zmajal jezno z glavo. Torej sam Posavec je pasel? To se presneto boji, da bi mu krave nagnal tja pod cesto! Pa prav nalašč pase zdaj na tistem svetu, sveti Jakob bo kmalu, on pa pase sam, kakor da doma pod milim Bogom nima kaj početi. Le ne bo šlo drugače, da mu bo Lovrenc moral zagosti, saj samo tega čaka prekanjenec hinavski. Jo bo tudi kar kmalu dobil pod nos, da bo sit.

Pri večerji so molčali. Dekli sta vedeli, da ga spet nekaj grize, vprašati ga pa nista hoteli; videli sta, da je boljše, če ga pri miru pustita. Preden so vstali, je pa še enkrat vprašal pastirja:

»Ali si dobro videl, da je sam pasel in tam pri tistih smrekah?«

»Seveda sem, saj sva še govorila.«

»Dobro, Franca, jutri grem v Radovljico. Doma boste že kako delo dobili, saj bo turščico treba osuti.«

Da je tako ogovoril Franco, se ji je nemalo čudno zdelo. Nikoli ni imel te navade. Če je prej kam šel, sta se z ženo zgovorila in drugi so zvedeli šele pozneje, ali pa še zvedeli niso, kje je hodil. Zdaj pa Franco, ki je bila dekla pri hiši, tako počasti. Sama naj delo poišče, saj ve, kaj je treba.

»Zavoljo Posavca, kajne?«

»Saj miru ne da in samo tega želi.«

»Neumen bi bil, če bi mu pustil. Jaz bi mu ne.«

Ob teh besedah je Lovrenčev sklep dozorrel, do zdaj je še vedno dvomil sam v sebi, ali naj res gre. Bog ve zakaj, morebiti zavoljo moške besede, ki jo je izrekla Franca, morebiti tudi zato, ker tako mora biti prav, saj ni samo on, ki tako misli. Franca je dobro poznala gospodarja in predobro vedela, kako je z njim.

»Kaj pa misliš? Taki ljudje so volkovi; danes ti bo to požrl, jutri se bo spravil nad kaj drugega.«

Njene besede so Lovrencu tako dobro dele, kakor da ga nekdo gladi. Saj res, ne sme pustiti kar tako, mevža bi bil, svoje zemlje nevreden. Tako, tako, kar v Radovljico, takoj je treba poprijeti, če ne bo prepozno.

Dolgo ni mogel zaspati tisti večer. Še vedno je tehtal svoj sklep in vse je bilo v redu, le ena stvar se mu je nastavila kakor ograja čez pot: Dolg! Seveda, če bi Posavca kaj pičilo, bi začel privijati in — kako bo potem? Spet pa na drugi strani ni pustil njegov ponos in njegova samozavest, da bi se kar tako odrekal kosu zemlje, ki je njegova, ki si jo Posavec ne lasti po pravici. Kaj bi rekla Roza? Premehka je bila in da naj vse skupaj pusti, bi rekla, da ni vredno prepira. Franca pa prigovarja. Pri tem se je Lovrencu samemu čudno zdelo, da toliko dá zdaj na eno samo Francino besedo. In če bi še ona rekla, da ne, Bog ve, kaj bi bil naredil. Franca v takih stvarih res ni prav med zadnjimi, to je Lovrenc moral priznati. Spet pa bi mu bilo pod čast, če bi zato moral njo in samo njo poslušati. Pa vendar, še pastirjev svet je dober, če ga prav pove. In s Franco sta si bila v tako kočljivi stvari oba istih misli, kakor da sta se prej posvetovala. Ne kaže torej drugega, jutri pojde v Radovljico, tam bo že pozvedel kako in kaj.

Res je šel in vrnil se je dokaj dobre volje. Prvikrat po Rozini smrti se je zgodilo, da je bil sila zgovoren, med pripovedovanjem mu je kar na smeh šlo in Franca je sklepala, da je dobro opravil. Doktor je rekel, da je brez skrbi. Sicer pa ni verjetno, da bi se Posavec dal tožiti, popustil bo, ko bo videl, pri čem je. Priče bo moral dobiti Bizjak, pa to ne bo tako težko, saj vsa vas ve, da je voda prej drugod tekla, kar je starejših ljudi, se gotovo vsi spominjajo. Vse je razložil Lovrenc pri večerji, da so se kar zakezneli.

»Saj sem rekla,« je hitela Franca. »To nikakor ne gre, da bi mu kar tako puščal svet.«

»Seveda, seveda. Danes sta turščico osipali? Prav, prav. Vso? No, to je lepo. Z drevesom? In Tina je vodila? To vem, da si moško hodila po njivi za drevesom in da so se ti morebiti še smejali.«

»Smejali se niso, samo Mlinarica je rekla, če si grunt na me prepisal, ko jaz za drevesom hodim. Smejala sem se ji, kaj sem pa hotela drugega?«

»Mlinarica? Kakopak, ta pa tudi striže kar čez in čez. Čudno, da še mene ni kje srečala, jaz bi ji pa kar rekel, da se ženim. To bi hitro zropotala tri vasi naokoli.«

»Saj me je vprašala, če se kaj ženiš. Pa že kako,« sem rekla.«

»Haha, njo bom šel za svet vprašat, če pozna kakšno bogato.«

»Devet fara naokoli, če hočeš, za vsakega bo vse natanko vedela.«

»Brž bi se pa še sama rada omožila, če bi ji dedec umrl, šamo prestara je že.«

»Oh, prestara? Čez tri dni bi že drugega imela, jezik ima tak, da bi se še tepli zanjo.«

(Dalje prihodnjič.)

Kitajec Lopahong, sodobni katoličan

M. B.

Najlepši zgled, kaj premore globoko katoliško prepričanje in plemenita krščanska ljubezen tudi v 20. stoletju, nam daje Lopahong, katerega ne po-

V bolnici so razni oddelki: za dojenčke, za slepce, za onemogle, za jetnike, za padla dekleta. Poleg tega je osnovna in obrtna šola za 400 sirot. Sredi vseh

zna le Kitajska, ampak že vsaj ves katoliški svet.

Znan je zlasti po svoji dobrodelnosti. Zgradil je v Šanghaju velikansko bolnico sv. Jožefa, ki obsega 16 velikih poslopij, kjer je prostora za 2000 oseb.

poslopij pa stoji cerkev sv. Jožefa s 1600 sedeži.

Leta 1932. je sezidal bolnišnico za jetične. Še istega leta bolnico Srca Marijinega približno na istem kraju, kjer je že prej stala tudi njegova bol-

nica Srca Jezusovega. Tamkajšnja lekarna preskrbuje dnevno okoli 600 bolnikov iz revnih predelov Šanghaja.

29. junija leta 1935. je bila odprta bolnica za 600 bolnikov. V načrtu ima sirotišnico za 4000 otrok, ki bo opremljena z najmodernejšimi sredstvi. Tudi za to veliko ustanovo ima na razpolago že precejšnjo vsoto.

Kje dobi sredstva? Njegovi prijatelji, kristjani in pogani, imajo neomajno zaupanje vanj in mu darujejo velike vsote za njegove dobrodelnne načrte.

On sam je po starših komaj toliko podedoval, da more dati svojim deveterim otrokom primerno vzgojo. Res opravlja visoke službe, saj je ravnatelj vseh mestnih električnih podjetij in mestnega vodovoda, ravnatelj paroplovne družbe, predsednik trgovske zbornice in član mestne uprave v Šanghaju, a dohodki vseh teh služb zdaleka ne bi zadostovali za vzdrževanje tolikih zavodov, če bi mu Bog na poseben način ne pomagal.

Nikakor pa ne smemo misliti, da je to že vse Lopanhongovo delo. Vplivno posega tudi v javno življenje — v korist Cerkve. Leta 1934. je ugovarjal, ko je hotela vlada v novo ustavo uvesti omejitve verske svobode. Uspeh je bil dosežen. Drugič je zopet posredoval, ko je vlada hotela omejiti lastninsko pravico Cerkve in zopet, ko je šlo

za lastninsko pravico Katoliške akcije. Vselej je s svojim vplivom dosegel za Cerkev ugodno rešitev.

Poleg tega on sam hodi po bolnicah, kjer poučuje zlasti otroke v krščanskem nauku, krščuje umirajoče in tolaži bolnike. Posebno skrb posveča jetnikom. Neprestano obiskuje mestne ječe ter spreobrača in krščuje obsojence. Vstop mu je odprt ob vsaki uri v deset bolnic, tudi protestantskih in poganskih, v 4 mestne ječe in tri mestna zavetišča. Poganski uslužbenci ga kličejo k bolnikom celo, ne da bi ga ti zahtevali.

Da je njegovo versko življenje bogato in polno lepih krščanskih čednosti, bi bilo odveč govoriti. Naj omenim le, da vsak dan streže s kakim prijateljem ali sinom pri maši in prejme obhajilo. Tu dobiva moči za svoje veliko delo. Razumljivo je tudi, koliko stori že s tem za razširjenje katoliške vere na Kitajskem. V vsem je velika opora tamkajšnjih misijonarjev.

Tak mož je pač primeren, da je predsednik vse kitajske Katoliške akcije. In kaj pravi on na vse to? Ko je dobil letos iz Rima visoko odlikovanje, je izjavil: »Storil sem le svojo dolžnost. Odlikovanje, ki je bilo meni podeljeno, velja Katoliški akciji; kar sem storil, sem storil v imenu KA in tako v imenu katoliške Cerkve.«

Trije božji fantje

Po J. G. Oberkoflerju Janez Pucelj.

ZVONAR

Proti večernicam na večer pred vnebovzetjem naše ljube Gospe je sekal gori v Brezovici gori Tevž, štambuharjev fant, mlade breze. Obraz mu je gorel pod plavimi kodri. Nevoljno si jih je vrgel s čela. Pri tem mu je obstala glava za dihljaj uporno v zatilniku. Naj jereb tam čez v grmu le vabi! »Požvižgaj mu!« Tevž zagleda kragulja, ki skače po macesnovem deblu. Mal plamenček šine po fantu izpod vek. »Ne utegnem! Planj na jereba, ti ropar, meni pa daj mir!« Rjava pest trinajstletnega se krepkeje oprime toporišča sekire. Udar na udar zvija na debelca. »Ne utegnem se meniti za zverjad in perjad!« Vendar pomisli Tevž bliskoma: »Da bi imel očetovo puško!«

Jezen stopi v borovničevje. Temni sok mu oštrka noge »Borovnice? Naj jih gre brat Skončna Anka! Nji so usta zrastle za sladkosnednost!«

Zdaj štambuharjev fant preneha. Zloži debela in jih prešteje. Dvanajst jih je. »Po dve pred troja cerkvena vrata, jih je šest. Dve, po eno na vsako stran misijonskega križa pred cerkvijo, kjer se bere pri procesiji zadnji evangelij, jih je osem. Dve pred vrata k župnišču in dve pred vrata k mežnariji na Videm, jih je dvanajst.«

Matevž vzame konopno vrvco, ki si jo je bil ovil okrog pasa, in zveže drevesce skupaj za debelca. Ali je dovolj močan, da jim bo kos? Ali bo mogel zveliči doli vitkih dvanajst v vas skozi gozd? Za časek dečko premiš-

ljuje, kakor da se boji preskusiti svoje moči. Tedaj zasliši od farne cerkve svetega Janeza trikrat udariti novi zvon.

»Zvon! Jutri pri veliki maši zazvoni prvokrat!«

Mogočni udarci kladiva zašume s tako silo okrog dečka, kakor da je zabučal vihar skozi prastari gozd. To bučanje zvona siloma valovi fantu v mlade prsi in mu jih širi in boči široko in visoko kakor mogočne prsi njegovega očeta, Andreja Štambuharja. Zasmije se in si vrže vrvco čez rame. Konopec se mu zareže v meso. Boli. Gornji del telesa se mu upogne k tlom. Pa posekanih dvanajst se premika, polzi čez mah in kamen in gre za mladcem, ki visi kakor žrebe v komatu.

Pot mu kaplje s čela. Morda so tudi trmaste solzice vmes. Zakaj noge si je odrl do krvi. Dečko vleče in vleče. Ne odneha, zakaj, če bi se ustavil, bi se lahko zamotalo veje. Le naprej! Le ne, da bi moral začeti iznova! Srce mu polje divje in sunkoma. Dečko se skoraj samo še opoteka. Vrvca ga drži, da se ne zgrudi. Moli v vroči grozi, hrope in sope in se opoteka naprej. Doli v vas! K župniku mora in mežnarju na Videm! Mora jima privleči brezice v dar! Mora ju pridobiti! In očeta! Ona dva vendar potem ne bosta mogla reči nak! Morala mu bosta spolniti prošnjo. Saj jima prinaša dvanajst sestic iz gozda. Saj, kaj more deško srce storiti kaj več?

Za njim šelesti in šepeta listje. Zdaj zveni nežno, zdaj se smeje. Kadar se ujame veja ob grmovje ali korenine, tedaj prešine dečka groza. Mu je namreč, kakor da dvanajstere nočejo iz gozda, kakor da mu pripovedujejo, kako mu ne bo vse to nič pomagalo: Saj kljub vsemu temu ne boš smel! Ej, Štambuharjev fant, očeta ne pregovoriš, župnika in mežnarja in cerkmoštra na Vidmu tudi ne!

He! Tevž se vzpne ježno in uporno, modro oko se mu potemi, sunkoma potegne breze nase, kakor da vleče nevoljno in hevskajočo tropo na povesti skopčanih lovskih psov za sabo.

Tako pride skozi gozd na travnike. Čez položne rebri vleče breme laže. Zdaj se zmagoslavno zasmije:

»Dobil!«

Sto korakov še in bo pri domačiji svojega očeta. Pa hoče se je ogniti. Zaokrene jo tja čez proti Skoncu. Andrej Štambuhar vidi iz skednja svojega fanta. Zasmije se: »Naj se Matevžasti le trapi. Bo naši ljubi Gospe na čast, če privleče breze do vasi. Sem mu dovolil posekati drevesca. Zakaj ne? Bi pa le rad vedel, kakšno prošnjo ima do mene.«

»Hej, Tevž, Matevž!«

»Ho, oče!«

»Kaj ti ne bi pastirček pomagal?«

»Nak!«

»No, pa sam vozi!«

Stari Štambuhar gre čez gumno in začne pod mostom, ki pelje na skedenj, klepati koso.

Vesel je fanta. Je uporen, pa dobrega srca. Odkar so pripeljali novi veliki zvon, poslušaj fant vsako uro, kako bije. In jutri, na Velike Maše dan, zazvoni prvokrat. Tega čaka mladec že dneve sem kakor krugulj na petelince. Stari pogleda, zagleda ženo, Marjeto, pri fantu. Podala mu je vrček. Fant pije. Mati si sklopi roke nad glavo. Opazila je, kako sinu krvavé noge. Pa mladi se glasno zasmije:

»Mati, zastonj ne delam tega!«

»Fant za jutrišnji praznik si natrgaj najlepši šopek za klobuk! Na mostovžu je nageljnov in rožmarina dovolj!«

»Naa, mati, rožice mi niso mar.«

Mladi Štambuhar izgovori in vleče tovor naprej. Pri skončni domačiji stoji v gredici mala soseda Anka. Začudeno gleda prihajajočega dečka. Ves obraz se ji smeje. Deset let je stara Skončarica. Dve kakor lešnik rjavi kiti ji visita čez životec. Anka skoči k ograji gréde:

»Vlačiš drva, sredi poletja?«

»In ti?«

»Rože berem.«

»Ah, rože brati? Rože brati,« se zasmije Štambuharjev fant prezirljivo. »Lažje delo, kakor ga imam jaz.« Pokaže na breze.

»Jutri je Velika Maša. Pa hočem nesti kar se da lep šopek v cerkev. Bi ga tudi ti rad?«

Anka mu ponudi šopek preobjede čez ograjo. Mladec se ne zmeni zanj. Stopi do meje in vneto zašepete skozi reže:

»Ti, jutri bodo zvonili z velikim zvonom!« Pokima Anki, naj stopi bliže. »Tedaj moram v zvonik. Zvonit!«

»Ti v zvonik? Ti moraš ministrirati! Kaj ne maraš več?«

»Jutri ne. Moram v zvonik.«

»Župnik ti ne bodo dovolili!«

»Zato jim vlečem breze, da bodo dovolili. Šest za cerkvena vrata in dve za župnišče in dve za misijonski križ.«

Dokletce zmaje z glavo. »In mežnar te tudi ne bo pustil.«

»Dve brezi imam tudi zanj.«

»In oče?«

Plaho gleda fant tja čez na Štambuharjevo domačijo. »Oče?« Nato prime roteč Anko za roko:

»Ti, ko bodo oče videli, kako se mučim in vlečem brezice v vas za procesijo za jutri, meniš, da me ne bodo pustili?«

»Ti moraš ministrirati, Matevž. Boš lahko vihtel kadinico, zvonil pri maši. To je dosti lepše. Daj rajši to! Beži no, šolarji ne smejo v zvonik. In jutri na Velike Maše dan celo ne.«

»Bomo videli!«

»Ti!« mu popreti mala Skončarica in zgrabi z obema rokama za plot. Pri slednji besedi stresa ježno letve:

»Matevž, ti si ves nor na zvonik in ves neumen na zvonove. Zvonik pa zvonik in zvonovi pa zvonovi! Zmeraj bi tičal gori. Za-

pomni si, če ne smeš, ne smeš! Če ti ne dovolijo, pa boš vendarle šel, ti kembelj še bučo zdrobi. Ali pa padeš po stopnicah. Ali te vrže vrv zvana ob zid in skozi line venkaj na pokopališče.»

Skoraj postane mladcu tesno pri srcu. Da bi pregnal nemir, mu je potreba pomočnice.

»Anka, reci vendar, da mi dovolijo. Če vihtim spodaj pri oltarju zvonce ali če zgoraj z drugimi zvonim veliki zvon, je vseeno. Meniš, da ne? Pojdem k prvi maši, torej bom lahko pri veliki maši v zvoniku. Ministriral bo na mesto mene Vid. Bo za velikega. Ponosen bo, če ga pušim.« Pa kerachenje se Matevžu ne poda. »Meniš, da se bom zastoj mučil? Naa!« Udari z nogo ob tla, stopi od plota in spet poprime za tovor.

Anka zre za njim. Zalostno ji postane pri srcu. Nato položi že natrgane cvetlice na vrtno klopico in začne trgati najlepše in najbolj razcvetele. »Mati Marija,« si misli, »najlepših rož ti poiščem za jutri, samo odpusti Matevžu njegovo divjo trmo.«

Matevž že postavlja z mežnarjem breze pred troja vrata farne cerkve. Dve postavita na Vidmu, dve pred župniščem in dve poleg misijonskega križa. Zdaj zapolje Skončarici srce na glas, zakaj Štambuharjev fant je stopil v župnišče. Zdaj bo povedal župniku, gospodu Mihi, da bi rad jutri med veliko mašo v zvonik. Ali bo gospodar cerkve dovolil? Mežnar mu je pač že privolil, zakaj večkrat je med tem ko sta zasajala drevesca, potrepjal mladca po ramah in pokazal gori na zvonik. In vsakokrat je Matevž zavihtel brez kakor zmagovito zastavo po zraku.

Ah, veliki zvon! Anka prisluškuje doli v vas, kajti prav bije ura pet. Kako globoko in toplo valovijo glasovi v avgustov večer! Kaj leži tako čudnega in skrivnostni polnega v vseh daljah! Anka skončana drži vsa zasajana visoko v obeh rokah lučnik in razmišlja: Ali mu dovoli iti v zvonik, od koder zvon uro za uro tako čudovito vabi?

V začetku avgusta meseca, na dan vezi svetega Petra, so pripeljali zvon iz livarne v šent Janž. S šestimi opetljanimi konji na vozu, s cvetjem okrašenim. Poleg hlapca, ki je vozil, je smel sedeti Matevž. Sedel je na je naslanjal v divji zamaknjenosti glavo na bleščečo se kovino ali pa je trdno udarjal s pestjo na oblino, da je zvon ravnodušno godel kakor zver, ki ti anti trpi dečukovo pest na hrbtu. In v nedeljo potem je zvon posvetil knezoškof. Dobil je ime Nikolaj, Jurij, Janez. Nikolaj: od svetega škofa. Jurij, Janez. Nikolaj je cerkveni patron škofije, mogočen gospodar vetrov; častijo ga splavarji, zakaj je pomočnik proti vihri in vodni sili. Jurij: svetnik, ki je umoril zmaja, gospod vetrovom in pomočnik v sili pri živini. Janez, ne tisti, ki je Boga krstil, je spet posebno velik gospod vetrovom in pripomočnik zoper grom in blisk. Tedaj, ko je izgovarjal škof imena teh treh svetnikov in je mazilil zvon s posveče-

nim oljem, je držal Matevž v rdeči ministrantovski halji in beli srcaji vrč in umivalnico, da si je v nji škof umil roke. Tedaj je bilo Štambuharjevemu fantu, kakor da stoji škof Nikolaj sam poleg njega in vitez Jurij in gospodar vetrov Janez in kakor da tolčejo tudi oni na zvon: Nikolaj s škofovsko palico, Jurij z mečem in Janez s plosko roko. Eja, Matevž bi najrajši, da bi mu bilo pozdaj, odkar so posvetili zvon, ime Miklavž ali Jurko ali Janče. Poleg škofa in župnika so stali botri. Andrej Štambuhar, fantov oče, vodnik bratovščine naše ljube Gospe Vnebovzete. Dal je novemu zvonu macesnova debla za novo zvonišče. Zakaj starega očeta mu je ubila strela pod macesnovim drevesom. Naj noben Štambuhar več ne pride v tisko viharja! Mladi gleda s ponosom na starega in vidi, kakó rjava kmečka roka počiva na krožini zvana. Drugi boter je Miklavž Grabnar. Ta najemlje delavce za hrano in plačo. Je vesel, mlad kmet, visok in vitek, ki mu doma gospodinji ljuba žena, lepa Jedert Vodnikova. Jedert ziblje dečka, ki mu je tudi ime Miklavž. Torej Grabnar že lahko kaj da. Tretji boter je Melhijor Slok. Ta je založil tri cente bakra. Saj so kmetje zapili pri njem ob nedeljskih popoldnevih marsikateri bakren krajcar. Slak ima dobro krčmo. Četrti boter je Tomaž Čuk. Ta je založil za vino za zvonarje, da ga bodo pili na dan posvečenja. Je majhna pokora, ker si ga je sem pa tja sam malo preveč nalil za usnjeni pas. Peti in zadnji boter je Jurij Novak. Ta je za velikega zvonarja. To čast izroči župnik kovaču s Trate. Gledati mora, da je v zvoniku vedno vse prav. Novaku je pred leti vrgel plaz v Sajavec planinsko kočjo z živino in hlapci vred. Tako je pet kmetov sodelovalo in prevzelo botrinstvo sebi v veselje, tolažbo in pomoč. Da bi le mogel tudi Matevž kaj storiti! Zvon, ki ga ima tako rad! Ki mu zvoni v vse njegove sanje! Ki bo visel v macesnovem ogrodju njegovega očeta, njegovega očeta, kakor gnezdo v gošči, ki bodo letali iz njega glasovi in zvoki kakor mladi orli čez vso deželo in vse gore!

Fantu je bilo takrat pri srcu kakor še nikdar. Zamaknjen v blažene sanje je stregel, ko so posvečevali zvon. Stal je pod zvonom kakor pod srebrnim nebesnim svodom. O, kaj šele, ko gori v zvoniku na Velike Maše dan prvokrat zazvoni! Takrat mora biti zraven! Bo že našel kakšno pot. In kakšno? »Moram!« moli trmasto. »Moram,« povese glavo v vroči prošnji. »Moram,« vzdihne rahlo.

Ni čuda. Tevž je eno z zvonikom in zvonico. Najdrznejše sanje so se mu spolnjevale tam. Najbolj smela dela je doprinašal tam. Od prvih šolskih dni sta bila zvonik in zvonica njegovo skrivno, nikdar izsledno kraljestvo. Zastran zvonjenja je zamujal šolo. Plezal je okrog po zvonišču. Spuščal se doli po vrveh ali se gugal na njih sem in tja kakor živo nihalo. Kadar je zaškripala ura, po-

čilo v svodih, zaječalo v škarnicah, se je splašil in pognal z grozo čez stopnice in gredi kakor splašena veverica. Potem spet je vratolomno zvonil psom na pomolih lin v strašno globino. Splezal je gori do navčka. Dobro mu je delo, ko je začutil, da se maje jabolko. Pod njim je bila prostrana, temna kupola. Tam je posedal kakor sredi neznanke svetovne krogle. Kot ministrant je znal

vedno spet mežnarju izmamiti ključ od zvonika. Kadar so zvonili mrliču, vselej, kadar so zvonili prazniku, je bil zraven. Koliko prepovedi je prekršil, koliko opominov preslišal, koliko kazni si nakopal, pa Matevž je ostal zrasel z zvonikom in zvonico. Bil je pač na najkrajši poti, da postane fant z zdvijanim srcem zastran svoje nebrzdane strastnosti. (Dalje prihodnjč.)

Ljubijana skozi zimsko
meglo.

MED SLOVENSKIMI FANTI

Tečaj za predsednike in vodje mladcev na Brdcah pri Mozirju

Od nedelje 3. januarja 1937 zvečer do torka 5. januarja 1937 opoldan se je vršil na Brdcah pri Mozirju tečaj za predsednike in vodje mladcev vseh odsekov, ki spadajo v območje celjske podzveze.

V nedeljo je bil po večerji družabni večer s pozdravnimi govori, godbo in petjem.

V ponedeljek je bila zjutraj ob pol 7 v farni cerkvi v Mozirju maša s kratkim nagovorom in neobveznim obhajilom.

Ob 8 uri so se potem začela predavanja: Naša organizacija in naraščaj (prof. J. Presker); Program podrobnega dela v fantovskih odsekih (prof. M. Bitenc); Način pridobivanja in razmerje do članov (prof. dr. R. Hanželič); Avtoriteta Cerkve (prof. J. Presker); Poslovanje (abit. M. Virant); Komunistem v teoriji in praksi (prof. M. Bitenc); Program podrobnega dela pri mladcih (prof. R. Hanželič).

Predavanja so trajala s kratkim opoldanskim odmorom do 7 zvečer. Po večerji je

bil zopet družabni večer s predavanji prof. J. Preskerja »O slovenskih možeh«, »o narodni noši« in »o naših planinah« ter godbo (radio, harmonika, gosli) in petjem.

V torek je bila zopet zjutraj ob pol sedmih recitirana maša s kratkim nagovorom in skupnim obhajilom.

Potem so bila predavanja: Osebnost voditelja mladcev in način vodstva (vad. učit. Fr. Kotnik); Naš tisk (faktor J. Kroflič); Naši načrti (prof. M. Bitenc). Z razgovorom o organizaciji se je potem tečaj zaključil.

Tečaja se je udeležilo 31 odsekov s 64 delegati.

Tehnični tečaj v Celju

Od četrтка 7. januarja 1937 popoldan do sobote, dne 9. januarja 1937 zvečer se je vršil v Celju pod vodstvom prof. Marjana Dobovška in s sodelovanjem I. Varška tehnični tečaj za odsekovne načelnike. Na tečaju so se predelale vse tekmovalne vaje za l. 1937/38.

Tudi na tem tečaju je bila zjutraj vsak dan maša s kratkim nagovorom in skupnim

obhajilom. Zvečer pa je bil v četrtek vzoren fantovski sestanek, ki ga je priredil celjski fantovski odsek, v petek zvečer je bil družabni večer s predavanjem prof. M. Dobovška »O olimpijskih igrah« in petjem, v soboto zopet družabni večer s predavanjem profesorja Preskerja »O naših možeh, o slovenski narodni noši in o naših planinah«, godbo in petjem.

Tečaja se je udeležilo 23 odsekov s 36 delegati.

IZ MARIBORSKE PODZVEZE

14-dnevni prosvetni tečaj. V času od 3. do 17. februarja se bo vršil v Mariboru 14-dnevni prosvetni tečaj, v katerega bo sprejetih 15 fantov iz 15 župnij. Tečaj se bo zaključil z dvodnevni duhovnimi vajami.

Mladčevskega tečaja, ki se je vršil konec decembra, se je udeležilo 14 odsekov. Telovalni tečaj za vodje mladcev se bo vršil kasneje.

Vsi odseki iz mariborske podzveze (glej l. št. »Kresa«) se naj obračajo v organizacijskih zadevah na Mariborsko podzvezo.

Okrožnim odborom mariborske podzveze. V teku januarja in februarja izvedite po vseh podrejenih odsekih organizatorične obiske. Ob priliki obiska okrožnega zastopnika naj bo fantovski sestanek, po sestanku pa seja odsekovnega odbora. Ob tej priliki naj okrožni zastopnik pregleda tudi poslovanje odseka in o vsem tem poroča v posebnem dopisu.

Okrožni sportni tečaj. Okrožja, katera še niso priredila sportnega tečaja, naj čimprej priredijo sportni tečaj, na katerem se naj predela vsa tekmovalna snov. Doslej sta bila dva okrožna tečaja, in sicer v Ljutomeru in pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Iz mariborskega (Slomšekovega) okrožja. Okrožje izdaja »Okrožni vestnik«, ki izhaja mesečno. Iz 5. številke posnamemo program okrožnega odbora. V januarju ustanovitev odsekov v župnijah, kjer še doslej ni bilo odsekov. — V februarju poslovne revizije. — V marcu ponoven obisk vseh odsekov in poskusne prosvetne tečme. V aprilu po vseh odsekih temeljita priprava na prosvetno-sportne tekme. Dne 29. aprila tekme za odseke iz okolice Maribora, prvo nedeljo v maju pa tekme za odseke dekanij Dravsko polje in Slov. Bistrica. — Zadnjo nedeljo v maju pa bo kot zaključek zimskega prosvetnega dela fantovski tabor na Ptujski gori. — V februarju in marcu bo okrožni vodja mladcev obiskal mladce po odsekih. Po tem programu naj zastavijo svoje delo tudi drugi okrožni odbori.

CERKLJE PRI KRANJU

Urednik »Kresa« je že večkrat omenjal, naj popišemo vse važne dogodke, zato mislim, da ne smemo zamolčati dogajanj, ki smo jih doživljali v svojih dušah ob priliki duhovnih vaj, katere smo opravljali vsi fantje iz cele fare v farni cerkvi od 8. do 13. decembra.

Duhovne vaje je vodil z velikoročnostjo domači rojak stolni dekan dr. Franc Kimovec.

Ko je na praznik Brezmadežne slovesno zvonjenje oznanjevalo prihod tega gospoda ter smo šli k prvemu govoru, smo se še v nekakem nezaupanju spraševali: Kaj bo? Kaj so to duhovne vaje? Ali boš hodil? Ne vem, danes grem, bom videl, kako bo, tako smo si odgovarjali. In res smo tako še dosti številno zbrani poslušali prvi govor. Lepo in prepričevalno je govoril gospod. Misel: človek, fant, odkod si, kam greš, pa nam je šla nekako globlje k srcu, zato smo sklenili, še bomo prišli, lepo je bilo in še tiste bomo pripeljali s seboj, ki so danes ostali doma. Res nas je bilo čim dalje več, govori so bili vedno lepši, mi pa sami do sebe vedno bolj odkritosrčni, spoznali smo grdobijo greha in nevarnost, ki je za nas lahko vsak trenutek usodna. Zato smo v dolgi spovedi postrgali stari kvas, se skesali svojih grehov ter trdno sklenili: po stari poti nič več naprej. Kako lepo je bilo potem v naših dušah, kakor da smo nekako lažji, se nam je zdelo. Krona duhovnih vaj pa je bilo skupno obhajilo, v nedeljo zjutraj, ko je 500 fantov prejelo v svoje srce Jezusa, Boga samega. Ljudsko petje pri maši, ki je bilo veličastno, je pokazalo, kako enodušno se zahvaljujejo fantovska srca Jezusu za milost, ki jim jo je v tako posebni meri naklonil pretekli teden. Popoldne pa smo imeli sklepno Marijansko akademijo v Ljudskem domu, kjer so fantje in dekleta predvajali razne zborne deklamacije in igro »Teofilus«, katero smo gledali in poslušali vsi skupaj s srcem in prosili Marijo, naj nam pomaga, da bi, kar smo sklenili, z njeno pomočjo vedno držali. Kako iz srca smo med odmori prepevali: »Lepa si, lepa si...« ali »Angelsko češčenje! Res, taki prizori ganejo človeka. Na koncu se je fant še gosp. voditelju za vse žrtve, ki jih je doprinesel za nas, zahvalil. Lep je bil odgovor, češ, da on sam ne more nič storiti, ampak, da je Bog tisti, ki po nas dela, da pa ho molil in prosil Boga, da bi niti eden ne manjkal, kar nas je tukaj, enkrat pri nebeški akademiji pri Bogu. Z najlepšimi občutki v dušah smo se razšli.

Cenjeni gospod urednik! *

Ker se približujejo zopet sveti božični prazniki, se tudi mi fantje-vojaki, ki smo bili prej stalni bralci fant. glasila »Kresa«, oglašamo tu iz daljnega kraja, kjer služimo domovini. Smo tu v solnčnem Primorju, v obmorski Kraljevici. Tu je zelo mnogo Slovencev. Mnogo se razgovarjamo o naši lepi slovenski domovini, in štejeemo mesece in dneve, kdaj se bomo spet povrnili na svoje domove, med nekdanje fante-tovariše, in v naša društva, po kojih nam je res včasih dolgočas. Kadar nam postane dolgočas, zapo-

* To pismo je bilo določeno za 1. številko »Kresa«, radi preoblice snovi pa je moralo počakati za objavo. Ur.

jemo naše lepe narodne pesmi, pa se ob njih spet razveselimo, misli pa pohite v naše rodne vasi, kjer smo tolikokrat ob lepih večerih prepevali. Fantovska pesem, to je res nekaj lepega! Slovenec se takoj spozna v tujini — skoraj vsak zna prepevati pesmi, ki se jih je nekdaž na vasi naučil, in tako se fantje, ki se nikdar niso v življenju videli, pri vokalnih spoznanjih kot sinovi enega naroda, kot prijatelji, po svoji lepi slovenski narodni pesmi.

Radi bi videli, da bi mogli preživeti lepe božične praznike med svojimi dragimi, ali zaenkrat bomo najbrž ostali še tu. Sprejmite vsi fantje slovenski, ki ste dobre volje, naše pozdrave in prirsčno voščilo, da bi preživeli božične praznike v sreči in veselju, zlasti

pa da bi bilo novo leto sreče in uspehov polno tako za posameznike, kot za našo lepo razvijajočo se fantovsko organizacijo! Bog živi!

Jože Kranj, Franc Kranjc, Poper Anton, Lesjak Ivan, Ivan Primožič, Tone Cvetko, Šajn Frane.

Popravi!

V prvi številki »Kresa« je bilo pomotoma označeno, da spada odsek Sv. Jurij v Sl. gor. k mariborskemu okrožju. Odsek spada v delokrog Slovenjgoriškega okrožja. — Odsek Sv. Lovrenc v Slov. gor. se je priključil k mariborskemu (Slomšekovemu) okrožju. — Namesto Trebanjsko beri Triglavsko okrožje.

Nekateri odseki so v pregledu bili pomotoma izpuščeni. Tako ni v ljubljanskem okrožju naveden zelo agilni odsek Kodeljevo.

Knjige in časopisi

France Pernišek, **Zakaj nismo krščanski socialisti?** Ljubljana, 1937. Delavska knjižnica, zvezek 2. Strani 104.

V zadnjem času je med krščanskim delavstvom pri nas nastal razpor, ki smo o njem v našem listu že obsežno pisali. Bistvo spora je v tem, da ena skupina krščanskega delavstva brezpogojno sledi navodila papeža za reševanje socialnih vprašanj današnjega časa ter se hoče v vsem ravnati po okrožnici »Quadragesimo anno«, dočim druga skupina gleda na vsa ta navodila nezaupno, še izmika določnim naročilom iz njih ter še vedno kljub jasnemu stališču papeških okrožnic privzema v sestav svojega nauka in dela načela Karla Marxa in drugih socialističnih ideologov. Druga skupina je na vodstvu Jugoslovanske strokovne zveze, naše stare krščanske delavske organizacije, dočim so se številni odločni somišljeniki prve skupine organizirali v Zvezi združenih delavcev. Ta skupina nima za seboj slavne zgodovine, pa pred seboj jasna načela in v sebi veliko poguma in zdravega optimizma. V knjižici Milana Valanta »Krščanska strokovna organizacija«, ki smo zadnjič o njej poročali, se je razgledala po strokovnih vprašanjih s stališča krščanskega organiziranega delavstva, v pričujoči knjižici pa podaja javnosti odgovor, zakaj njeni somišljeniki niso krščanski socialisti.

Knjižica je težka obtožba krščanskih socialistov, ki so v zadnjih letih na vodstvu Jugoslovanske strokovne zveze. Dokazuje namreč, da je krščanski socializem v resnici marksizem (str. 10—14). Prikazuje zgodovinski razvoj marksističnega vdiranja v delo svoj čas tako odlično katoliške delavske organizacije. Obtožuje vodstvo Jugoslovanske strokovne zveze, da hodi po Marksovih stopinjah (39—71), da se vdaja socialnemu modernizmu (72—77) ter ruši slovensko katoliško skupnost (str. 78—98).

In zanimivo — skoro vsa knjižica v obsegu sto strani je napisana s citati iz časopisja, ki ga je izdajala ali vsaj podpirala JSZ.

Pisec želi v uvodu, da bi vsi, ki imajo poštene namene in dobro voljo, izpregledali ter da bi vsem, ki so v dvomu in omahujejo, pomagal do spoznanja resnice (str. 5). Knjižico pozdravljamo in vsem, ki se za delavska vprašanja in delavske organizacije zanimajo, toplo priporočamo. **Mc.**

Dr. Alojzij Odar, **Okrožnica Leona XII. Immortale Dei o krščanski ureditvi države.** Ljubljana 1936. Knjižnica Katoliške akcije za mladino. Naša pot XI. Strani 96.

Ni ga skoro problema iz socialne filozofije, ki bi se danes tako razmotrivalo, kot je vprašanje oblike, smeri in načina vodstva države. Najbolj nasprotujoči si nazori v tem vprašanju se danes prepletajo v publicistiki in znanstvenih delih, najbolj nasprotujoče si državne oblike se danes uveljavljajo in bijejo med seboj trd boj. Zato je zelo pomembno, da smo prav v tem času Slovenci dobili prvi prevod znamenite okrožnice Pija XIII. o tem vprašanju, ki je izšla dne 1. novembra 1885. V tej okrožnici je veliki papež pojasnil in utemeljil krščansko naziranje o državi in družbi ter o življenju, ki se v njima razvija in kako naj se razvija.

Prevodu je prevajalec dodal besedo za uvod, kjer govori o zgodovini in pomenu te okrožnice, nato pa razčlenja okrožnico v posamezne sestavne dele in dokaze ter izvaja nauke, ki iz njih sledijo. V pripombah in pojasnilih pa z bogatim znanstvenim aparatom razlaga vsebino okrožnice zelo globoko in mestoma silno obširno, tako obširno, da tvori posamezna opomba celo razpravo. (N. pr. k odstavku okrožnice: Zavest Cerkev, da je popolna družba na str. 35 obsega pripomba razpravo do strani 47). **Mc.**

popili toliko žganja; zdaj pa je tekkel po njihovih grih hladen, krepčilen ječmenov sok, ki so ga že tako zelo pogrešali.

»Fantje, fantje vsi,
nismo še mrtvi!
Danes živ'jo mi,
tu nam sile ni!«

Tako je donelo od vseh strani. V dolgih vrstah so tekali fantje po cestah, z rokami čez ramena iz ene gostilne v drugo. Vasica, ki je bila še pravkar mirna in tiha, je oživila v hrupu in veselju.

»Mi smo zvesti pobratimi!...
Gostilniška vrata so puščali odprta, da bi se njihovo petje razlegalo daleč naokrog.

Wies pa se je vzdolž ob hišah splazil do domače hiše in je skočil na sredo veže.

»Mati, mati, vrnil sem se!
Vrgel je culo s hrbta in sedel na stol ves utrujen in brez moči.

Mati in Lida sta bili veselo presenečeni, pozdravljali sta Wieso in mu vsaj stokrat voščili dobrodošlico.

»Joj, fant, kako si izdelan in shujšan,« je tožila mati in sklepala roke od začudenja.

»Brž, Lida, brž prinesi fantu jedi!«

Podpihal je ogenj na ognjišču, pristavila kozico in ubila vanjo nekaj jajec.

Wies je čutil, da je tujec v majhni, dišeči kuhinji in zdelo se mu je, da je postala tako ozka in temna. Sedel je za mizo, zajel in mirno odgovorjal materi na vsa vprašanja, s katerimi ga je obispala.

Lida mu je nekaj časa pomenljivo gledala v oči, nklpa pa ni ničesar. Glavo je imela sklonjeno nad Wieso, kot da bi se nagnila, iz katerega je jemala razne drobnarije, ki jih je prinesel brat zanjo in za mater; če je bilo kaj prav posebno všeč, se je na glas razveselila.

»Wies, Wies, fant moj, da si le spet doma; tako naenkrat in tako nepričakovano si prišel. To je lepo, Wies!« je govorila mati, ponosna na svojega krepkega, velikega fanta.

»Ali je bila žetev obilna? Gotovo je bilo zelo vroče tamkaj? Pogosto sva se z Lido pogovarjali o vas, o soncu, ki je tako močno pripekalo tudi pri nas. Vi ste pa morali v tej vročini delati na polju. — Kako se je godilo Ricku? Kje je Rick?« ga je naenkrat vprašala. Začudila se je, da Wiesovega tovariša ni tu, da ni prišel z njim.

Lida je dvignila glavo in gledala brata, da bi bolje slišala, kaj bo odgovoril.

»Rick, mati, Rick je ostal tam zgoraj, tam. In ne bo se več vrnil.«

Mati je onemela in prebledela. Kot kip je obstala sklonjena nad ognjiščem, glavo je imela obrnjeno

proti Wiesu in negibno je držala v rokah leseno žlico, s katero je mešala mlečno kašo.

Lida je sklonjena obsedela z Wiesovimi oblekami na rokah in z odprtimi usti čakala, da bo povedal do konca žalostno novico.

Nobena ni upala prositi Wieso, naj pripoveduje dalje o tem; fant pa je vstal in odšel v vežo, da bi ga pustili v miru in nič več povpraševali. Lida je pritekla za njim, potegnila ga je za rokav s seboj skozi vrata na dvorišče.

»Wies,« je vprašala polglasno, počasni, »povej po resnici, kako se je zgodilo z Rickom?« Znova je močno zgrabila njegovo roko.

Sedla sta na hrastovo deblo in pripovedoval ji je, kako se je Ricku godilo v strašni vročini, kako je vedno sam hodil okrog, zmeraj ves žalosten in zasanjan...

»Vse, vse mi moraš povedati,« je kriknila v grozi.

»V peklenški sončni vročini sem med delom naenkrat zaslišal krik,« je spet povzel Wies, »ozri sem se in za menoj je ležal Rick že napol mrtvev, obraz je imel obrnjen naravnost v sonce.«

»Potem?«

»Spregovoril je še nekaj besedi, nato je zares umrl, za vselej. Odpeljali so ga s polja in ga položili v skedenj za vozove. Medtem, ko sta mu tesarja delala krsto, smo mi molili zanj. — Nato sem ga spremil daleč nekam na pokopališče in ga pomagal zakopati.«

Med pripovedovanjem je Lida zagrebala obraz v predpasnik in tiho ihtela. Velika žalost je razjedala njeno dušo; ko je Wies že nehal pripovedovati, je še vedno sedela in jokala. Fant jo je sočutno gledal in dobro mu je delo, da njegova sestra joka za Rickom. »Škoda,« je pomislil, »da ubogi Rick ne ve, kako žaluje za njim.«

Potem so zaškripala hišna vrata, zaslišal je reven glas stare ženice:

»Kordula, ali je Wies res že doma? Kje pa je moj fant?«

Wiesu je bilo, kot bi ga nekdo udaril po glavi. Stresel se je po vsem životu.

»Mati Busshaert sprašuje po svojem sinu,« je pomislil in zaslutil obenem vso muko in težo, ki je bila pred njim.

Zapustil je jokajočo Lido in zbežal na polje. Moral je proč od tod, proč od vsega tega gorja. Ni hotel biti znanilec strašne nesreče, ki je zadela Rickovo mater. Bežal je, kolikor je mogel, da bi ne slišal joka in tožba.

Kako zelo je hrepenel po domu, po materi in po ljudeh, ki jih je poznal; toda tega, kar je iskal in pričakoval, ni našel.

Pokojno so ležala polja in povsod naokoli se je valila soparna megla.

Vse je bilo zatohlo in žalostno. Lepo, staro življenje je prešlo. Spoznal je, da so vsa njegova čustva in hrepenenje ostalo v daljni, tuji deželi. Hotel bi se sprehajati po pokopališču, kjer počiva Rick, hotel bi se potikati po temnem skednju in čakati na Ago, ki mora priti...

Vsi ti pohodi v daljnjo deželo, močna borba in prestano trpljenje, vse se mu je zazdelo nepomembna in nesmiselna norost; težko, mučno delo je mahoma postalo ničevo in prazno, ostalo je le najhujše.

Videl je pred seboj ubogo ženico, kako ječi in toži za svojim otrokom, zdvojen je vil roke; mučilo se ga strahotne misli, da je Rick tako daleč od tod, da ga ji je smrt vzela tako nepričakovano, še čisto mladega in leži sedaj pokopan v daljni, tuji deželi, ki je ona ne bo nikoli videla.

Od jeze in tegobe so se mu ulile solze iz oči; bledel je naprej in naprej brez smotra; sam, po ozkih poljskih stezah, daleč od ljudi, sam in čisto slep od žalosti. Hlad je zdramil njegovo vročino glavo, toda rešitve ni našel in ni vedel, če se bo sploh še vrnil iz tega groznega večera, če si bo sploh še upal iti domov.

Žanji pa se niso zmenili za tuje gorje; hodili in tekali so po vasi ter še dalje slavili svoj praznik. Do pozne noči je donelo glasno kričanje in razgrajanje na desetih krajih obenem:

»Požeto je, požeto je,
pnelepo, zlato žito vse.«

Gostilne so bile natrpano polne žanjcev in vaščanov, ki so pili pivo. Prišle so žene in godrnjale, da bi spravile svoje ljudi domov; vleklo so jih za rokave in jim izmikale mošnjice, da bi imele vsaj denar. Može pa so pili naprej, se objemali s prijatelji in vedno glasneje peli:

»Saj bo minula noč
Bog nam le daj pomoč.«

Otroci so se vrtili očetom pod nogami, grabili njihove cule in jih z veselim vikom in krikom vlekli domov, radovedni, kaj bo lepega in dobrega v njih.

Mimo po cesti je pridrvela druga drhal:

»Fantje, fantje vsi,
nismo še mrtvi.«

Vrata so se s truščem odprla, tovariši so popadali drug drugemu v naročje in pričeli po taktu copotati z nogami:

»Saj bo minula noč...«

»Fantje, fantje vsi...
nismo še mrtvi.«

»Bog nam le daj pomoč.«

(Konec na zadnji strani ovitka.)

Iz druge bolj oddaljene pivnice pa se je razlegalo:

»Pijemo ga radi.«

Protí jutru, ko so vsi že trdno spali in smrčali, je knepak pijanček brenčal svojo himno pred zaprtimi hišnimi vrati:

»Mamica, odprite,
sin se je napil,
v postelj ga vrzite,
zjutraj ga zbudite,
da bo dalje pil. ...«

Iz uprave: Prosimo, da odseki ZFO takoj ugotovijo število naročnikov „Kresa“ in nam to javijo. Novim naročnikom še lahko postrežemo s prvo številko.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 4 do 5%

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.